

ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ
ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ
ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ

1. и 2.

ИНДЕКС
НА
РАЦИОНАЛНОСТ

ИНДЕКС
НА
РАЦИОНАЛНОСТ

Скопје, март 2011 година

СОДРЖИНА

1. ЦЕЛИ И МЕТОДОЛОГИЈА	7
2. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ	9
2.1. Индекс на рационалност за зимското одржување на улици и патишта.....	9
2.2. Индекс на рационалност за индустриска сол	11
2.3. Индекс на рационалност за масло за горење - екстра лесно (ЕЛ-1)	12
2.4. Индекс на рационалност за новогодишно украсување	13
2.5. Индекс на рационалност за хартијата за фотокопирање.....	16
3. УСЛОВИ ПОД КОИ СЕ СПРОВЕДЕНИ НАБАВКИТЕ ЗА КОИ Е ПРЕСМЕТАН ИНДЕКСОТ НА РАЦИОНАЛНОСТ	18
3.1. Набавка на услуги за зимско одржување на улици и патишта.....	18
3.2. Набавка на индустриска сол	27
3.3. Набавка на масло за горење – екстра лесно (ЕЛ-1)	29
3.4. Набавка на новогодишно украсување	33
3.5. Набавка на хартија за фотокопирање	36
4. ГЕНЕРАЛЕН ЗАКЛУЧОК	41

1 ЦЕЛИ И МЕТОДОЛОГИЈА

Центарот за граѓански комуникации од Скопје е единствената невладина организација во Република Македонија која спроведува директен и сеопфатен мониторинг на јавните набавки во земјата. Во обид да даде дополнителен придонес кон унапредување на состојбите во оваа сфера, Центарот започна со изработка на т.н. индекс на рационалност во трошење на јавните пари. Целта е да се воведат нов инструмент преку којшто ќе се мери ефикасноста во трошењето на јавните пари, ќе се откриваат слабите точки во системот и, во крајна линија, ќе се влијае врз институциите да бидат порационални во трошењето на буџетите кои се полнат со пари од граѓаните

Индексот на рационалност се изработува преку споредба на цените по коишто различните институции купуваат исти производи, услуги или работи. Индексот на рационалност ќе се изработува квартално и во секој квартал ќе опфаќа максимум по пет различни предмети на набавка. Во индексот се споредуваат трошењата на најмалку пет институции, со настојување секаде каде што е можно да се максимизира бројот на опфатени институции. Фактот што индексот опфаќа ист вид на производ, услуга или работа дава можност, освен споредба на цените, да се претстави и различниот однос на државните институции при спроведувањето на исти видови на јавни набавки. Индексот е замислен како показател за државните институции кој треба да им послужи како основа за подобрување на рационалноста при јавните набавки, односно при трошењето на јавните пари. Со оглед на тоа што просечните цени во индексот претставуваат просек од цените што ги постигнале самите институции и не значи дека тие се реален или пазарен одраз на вредноста, целта на државните институции треба да биде, секогаш кога можат, да се стремат кон постигнување на најниските цени и подوماќински да ги трошат јавните пари, бидејќи за

истите набавки, други институции постигнале поповолни цени на пазарот.

Разликите во цените по кои институциите плаќаат за исти видови производи и услуги упатуваат на потребата од подетални истражувања на пазарот пред објавување на тендерите и усогласување на пристапот на договорните органи кон набавка на исти видови производи.

Во примерокот за изработка на индексот можат да бидат вклучени сите договорни органи од национално и од локално ниво, што значи од министерства и општини, преку јавни претпријатија и агенции до училишта и градинки. Со цел да се обезбеди поголема покриеност на територијата на РМ, во тимот на монитори на Центарот се вклучени и претставници од граѓански организации од повеќе општини во земјата.

Значајно е да се напомене дека во индексот на рационалност ќе се објавуваат имињата на договорни органите, но не и имињата на фирмите со кои се склучени договорите (иако се располага и со овие податоци), бидејќи одговорноста за рационално трошење на јавните пари им припаѓа пред сè на договорните органи.

Во изработката на индексот на рационалност се користат примарни и секундарни извори на податоци.

Прибирањето на податоци од примарни извори се спроведува преку:

- присуство на отворања на понудите што економските оператори ги доставиле за одредени постапки за јавни набавки, за добивање податоци за понудените цени и
- директни контакти со договорните органи за добивање податоци кои понуди се избрани како најповолни.

Низ овие две активности се доаѓа изворно до податоците за цените по кои купуваат одредени производи, услуги или се изведуваат одредени работи.

Секундарни извори на информации се:

- Електронскиот систем за јавни набавки и
- Барањата за слободен пристап до информации од јавен карактер.

Истражувањето и индексот на рационалност се изработени во соработка и со финансиска поддршка на Фондацијата Отворено општество- Македонија.

2

ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ

Индексот на рационалност за првите пет производи и услуги е изработен врз основа на постапки за јавни набавки спроведени во четвртиот квартал од 2010 година и оттука ги вклучуваат најчестите предмети на набавка во овој период. Станува збор за следните предмети на набавка:

- зимско одржување на улици и патишта од снег и подмразица;
- индустриска сол;
- масло за горење екстра лесно;
- новогодишно украсување и
- хартија за фотокопирање (како еден од најстандардните канцелариски материјали).

Со оглед на тоа што овој инструмент се воведува за првпат и што договорните органи сè уште немаат искуство со ваков вид на јавно обелоденување на нивните договори, во изработката на првите пет индекси е опфатен максималниот можен број на институции.

2.1. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА ЗИМСКОТО ОДРЖУВАЊЕ НА УЛИЦИ И ПАТИШТА

Во изработката на **индексот на рационалност за зимското одржување на улици и патишта** се вклучени сите договорни органи што во 2010 година спровеле ваков вид на набавка. Овде треба да се има предвид дека оваа услуга ја бараат општините што немаат основано јавни претпријатија кои се задолжени за одржување на улиците и патиштата, вклучувајќи го и нивното чистење во зимски услови. Исто така, овој вид на набавка го спроведуваат и дел од самите јавни претпријатија поради немање доволно сопствена механизација за чистење на улиците од снег и подмразица. Поради различните методологии кои ги применуваат општините за плаќање на овој вид на услуга, во изработката на индексот се користеше

најчесто применуваниот параметар – **цена за ефективен час зимско одржување на улици и патишта**. Оттука, во самиот индекс за рационалност се вклучени 16 договорни органи. Кај останатите договорни органи, кои трошоците за зимско одржување ги пресметуваат според други методологии, во рамките на овој извештај се објавени одделните цени што ќе ги плаќаат за овој вид услуга и вкупната вредност на склучените договори.

Индекс на рационалност за зимско одржување на улици и патишта (цена за ефективен час зимско одржување на улици и патишта)	ДОГОВОРЕН ОРГАН	ЦЕНА ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
	Општина Осломеј	1.950	-43,2%
	Општина Петровец	2.250	-34,5%
	ЈП Македонија пат	2.643	-23,1%
	Општина Брвеница	2.655	-22,7%
	ЈКП Тетово	2.796	-18,6%
	Општина Струга	2.924	-14,9%
	Општина Бутел	3.098	-9,8%
	Град Скопје	3.363	-2,1%
	Општина Теарце	3.363	-2,1%
	Просек	3.435	0,0%
	Општина Битола	3.828	+11,4%
	Општина Прилеп	3.835	+11,6%
	Општина Сарај	4.130	+20,2%
	Општина Сопиште	4.130	+20,2%
	Општина Гази Баба	4.244	+23,6%
	Општина Кисела Вода	4.794	+39,6%
	Општина Крива Паланка	4.956	+44,3%

Просечно постигната цена за ефективен час зимско одржување на улици и патишта во индексот за рационалност изнесува 3.435 денари. Девет договорни органи имаат пониска цена од просечната, а седум повисока од просечната.

Општината со најниска цена за 1 ефективен час зимско одржување плаќа 43,2% помалку пари од просекот, а општината со највисока цена, за оваа услуга плаќа 44,3% повеќе од просекот. Соодносот меѓу најниската и највисоката цена за оваа услуга изнесува 1 : 2,5. Дел од разликите во цените за зимско одржување на улици и патишта може да се должат на големината на самата набавка, како и на видот, квалитетот и ефикасноста на механизацијата што фирмите ја користат во реализацијата на договорите, но големата разлика меѓу најниската и највисоката цена отвора простор за преиспитување на

рационалноста во трошењето на јавните парите за овој вид на услуга. Постои можност разликите во цените меѓу договорните органи да се и уште поголеми имајќи предвид дека институциите користат дури четири сосема различни методи за пресметка на цената на чинење на овој вид на услуга, поради што и не беше возможно вклучување во индексот на сите институции кои имале ваква набавка. Нивните цени се дадени во одделни пресметки во рамките на оваа анализа.

2.2. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА ИНДУСТРИСКА СОЛ

Во изработката на **индексот на рационалност за индустриска сол** вклучени се шест договорни органи што спровеле постапка за јавна набавка со објавување на оглас за сезоната 2010/2011 и 12 договорни органи кои солта ја купиле како дел од набавката за зимско одржување. Индексот ја споредува **цената за 1 тон индустриска сол**.

ДОГОВОРЕН ОРГАН	ЦЕНА ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
Општина Прилеп	2.360	-63,1%
Општина Брвеница	3.540	-44,7%
Општина Битола	3.575	-44,1%
Македонија пат	4.130	-35,4%
Град Скопје	4.661	-27,1%
Општина Кисела Вода	4.838	-24,4%
ЈП Улици и патишта	4.897	-23,4%
Општина Струга	5.396	-15,6%
ЈКП Тетово	5.600	-12,4%
Општина Радовиш	6.183	-3,3%
Просек	6.396	0,0%
ЈП Комуналец Кичево	7.056	+10,3%
Општина Веница	7.080	+10,7%
Општина Петровец	7.080	+10,7%
Општина Крива Паланка	7.670	+19,9%
Општина Гази Баба	8.724	+36,4%
Општина Ресен	8.850	+38,4%
Општина Бутел	10.502	+64,2%
Општина Сарај	12.980	+102,9%

Индекс на рационалност за индустриска сол (цена за еден тон индустриска сол)

Просечно постигната цена по која договорните органи купувале еден тон индустриска сол изнесува 6.396 денари. Десет договорни органи ја купиле солта поевтино од просечната цена, а осум од нив поскапо.

Најниската цена е за 63,1% пониска од просечната, а највисоката за 102,9% над просечната. Соодносот меѓу најниската и највисоката цена изнесува 1 : 5,5.

Иако солта се разликува според гранулометрискиот состав, влажноста и чистотата и пакувањето (рефус или пакувана во вреќи), сепак останува клучно прашањето дали овие параметри можат да ги оправдаат толку големите разлики во цените по кои институциите купуваат сол. Оттука, произлегува дека постои можност кај институциите за значително порационални набавки на овој вид на производ.

2.3. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ - ЕКСТРА ЛЕСНО (ЕЛ-1)

Со оглед на тоа што во четвртиот квартал од 2010 година дел од институциите спроведуваат тендери за набавка на екстра лесно масло за горење, во пресметката на овој **индекс на рационалност за ЕЛ-1** е вклучен случаен примерок од 9 институции од редот на најчестите добавувачи, здравствени установи, општини и институции на национално ниво. Имајќи предвид дека цената на маслото за греење спаѓа во државно регулираните цени, натпреварот меѓу фирмите на тендерите се состои во давање на попусти во однос на највисоката цена определена од страна на Регулаторната комисија за енергетика на РМ. Оттука, индексот е изработен врз основа на **добиените попусти (рабат) во однос на највисоката цена**.

Индекс на рационалност за масло за горење - екстра лесно (ЕЛ-1) (добиеен попуст за ЕЛ-1 во однос на највисоката цена од РКЕ)	ДОГОВОРЕН ОРГАН	ДОБИЕН ПОПУСТ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ (ПРОЦЕНТНИ ПОЕНИ)
	ФЗОМ	15,22%	+4,12
	Македонска пошта	14,28%	+3,18
	Министерство за одбрана	13,04%	+1,94
	Царинска управа	12,77%	+1,67
	КПУ Затвор – Скопје	12,75%	+1,65
	Просечен попуст	11,10%	0,00
	ЈЗУ Здравствен дом Штип	11,03%	-0,07
	Општина Гостивар	10,42%	-0,68
	ЈЗУ Здравствен дом Скопје	6,52%	-4,58
	Општина Бутел	3,85%	-7,25

Просечниот попуст што го добиле институциите за купување на екстра лесното масло за горење (ЕЛ-1) изнесува 11,10% од највисоката цена. Пет договорни органи купиле масло со поголем попуст од просечниот, а четири договорни органи добиле помал попуст од просечниот. Највисокиот попуст е за четири пати поголем од најнискиот.

Обезбедените попусти не се соодветни на купените количини, како што би налагале економските законитости. Имено, трите договорни органи кои имаат обезбедено најмали попусти всушност имаат купено и најголеми количини од екстра лесното масло за горење. Како илустрација – ако договорниот орган кој добил најмал попуст го набавил маслото според највисокиот попуст, би заштедил цели 40.000 евра.

Потребата од поголем напор за обезбедување на што е можно поголеми попусти во набавките на маслото за горење ја потврдува и сумата на пари што годишно се троши за оваа намена. Имено, само анализираните девет институции, за оваа намена склучиле договори во вкупна вредност од 88.536.048 денари или 1,4 милиони евра.

2.4. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА НОВОГОДИШНО УКРАСУВАЊЕ

Во изработка на **индексот на рационалност за новогодишно украсување**, покрај шесте општини кои спроведоа постапки за јавни набавки со објавување на оглас, вклучени се и сите останати општини со повеќе од 10.000 жители, што значи вкупно 51 општина. Сепак, со оглед на тоа што 17 од овие општини немаа ваков вид на набавка, а за 7 општини не можеше да се обезбедат податоци, индексот е изработен врз основа на вредноста на договорите во 27 општини. Поради тоа што сите општини не располагаат со податоци за точната површина на украсување, беше оневозможено пресметување на индексот врз основа на цената на украсување по километар квадратен површина. Оттука, индексот на рационалност се изработи врз основа на **вкупната вредност на самите договори за новогодишно украсување** (види табела).

Просечната вредност на украсувањето по општините за новата 2011 година изнесуваше 801.009 денари. Седум општини потрошиле повеќе од просечната вредност, а 20 помалку од просекот. Притоа, разликите во трошоците за оваа не се резултат само на различната големина на општините и нивните буџети.

27-те анализирани општини, за оваа намена потрошиле вкупно 21.627.255 денари или 351.663 евра. Значајно е да се напомене дека во индексот, односно во оваа сума се вклучени само трошоците за новогодишно украсување. Општините трошат дополнителни пари за организирање на новогодишни забави, огномети, новогодишни пакетчиња за децата од градинките и основните училишта, како и за изработка на новогодишен рекламен материјал.

ОПШТИНА	ПРЕДМЕТ НА ДОГОВОРОТ	ВРЕДНОСТ ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
Аеродром	Набавка на светечки синџир за новогодишно украсување	3.540.000	+341,9%
Битола	Новогодишно украсување	2.909.363	+263,2%
Чаир	Изработка и реализација на проект за украсување	2.472.000	+208,6%
Гази Баба	Монтажа и демонтажа на сопствени и изнајмени новогодишни украси	2.000.000	+149,7%
Тетово	Новогодишно украсување	1.489.219	+85,9%
Центар	Осветлување и украсување по повод новата 2011 година	1.200.000	+49,8%
Ѓорче Петров	Набавка на елементи и инсталации за празнично украсување	1.003.000	+25,2%
Просек		801.009	100%
Струмица	Набавка и монтажа на новогодишни украси	718.207	-10,3%
Охрид	Изработка и монтажа на новогодишни украси	704.158	-12,1%
Карпош	Набавка и монтажа на новогодишни украси	484.925	-39,5%
Велес	Набавка и поставување на новогодишна елка и украсни елементи	450.000	-43,8%
Кочани	Набавка на материјали за новогодишно украсување	362.508	-54,7%
Кичево	Набавка на новогодишни украси	360.000	-55,1%
Гостивар	Набавка со декоративно осветлување на градот	359.900	-55,1%
Гевгелија	Новогодишно украсување	358.130	-55,3%
Кисела Вода	Набавка и монтажа на новогодишни украси	354.000	-55,8%

Индекс на рационалност за новогодишно украсување
(вредност на договорите за новогодишно украсување)

ОПШТИНА	ПРЕДМЕТ НА ДОГОВОРОТ	ВРЕДНОСТ ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
Сарај	Набавка на новогодишно осветлување	352.280	-56,0%
Куманово	Реконструкција на постоечки украси и набавка на нови	347.722	-56,6%
Радовиш	Набавка на новогодишно украсување	336.418	-58,0%
Свети Николе	Набавка на материјали за новогодишно украсување	303.279	-62,1%
Прилеп	Набавка на новогодишни украси	300.000	-62,5%
Струга	Новогодишно украсување	299.960	-62,6%
Бутел	Новогодишно украсување	286.563	-64,2%
Пробиштип	Набавка на новогодишни украси	223.763	-72,1%
Неготино	Новогодишно јавно осветлување	160.470	-80,0%
Виница	Набавка на материјали за свечен дочек на Новата 2011	133.658	-83,3%
Кратово	Новогодишно украсување	117.732	-85,3%

2.5. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА ХАРТИЈАТА ЗА ФОТОКОПИРАЊЕ

Индексот на рационалност на хартијата за фотокопирање (A4 формат од 80 грама) е изработен преку барања за пристап до информации од јавен карактер кои беа доставени до 34 договорни органи. Сепак во самиот индекс се вклучени 21 институција, бидејќи 3 договорни органи не одговорија на барањето, а Службата за општи и заеднички работи се јави како добавувач за неколку министерства. Индексот е изработен врз основа на **цената за еден топ (500 листа) стандардна хартија за фотокопирање** (A4 формат, 80 гр.).

ДОГОВОРЕН ОРГАН	ЦЕНА ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
ЈП Улици и патишта	150	-28,9%
Собрание на РМ	151	-28,4%
Министерство за транспорт и врски	156	-26,1%
Општина Кочани	159	-24,6%
Општина Аеродром	159	-24,6%
Општина Ѓорче Петров	171	-19,0%
Општина Куманово	178	-15,6%
Служба за општи и заеднички работи	183	-13,3%
Општина Арачиново	200	-5,2%
Општина Шуто Оризари	200	-5,2%
Просек	211	0,0%
Министерство за земјоделство	228	+8,1%
Општина Велес	230	+9,0%
Општина Битола	234	+10,9%
Општина Ресен	234	+10,9%
Општина Штип	238	+12,8%
Општина Прилеп	240	+13,7%
Општина Тетово	248	+17,5%
Општина Демир Хисар	250	+18,5%
Општина Струмица	260	+23,2%
Општина Гостивар	277	+31,3%
Општина Свети Николе	295	+39,8%

Индекс на рационалност на хартијата за фотокопирање
(цена за топ хартија за фотокопирање)

Просечната цена по која договорните органи купуваат еден топ (500 листа) стандардна хартија за фотокопирање изнесува 211 денари. Десет договорни органи ја купиле хартијата поевтино од просечната, а единаесет ја купиле поскапо. Договорниот орган кој ја купил хартијата по најниска цена, односно по 150 денари, плаќа за 28,9% пониска цена од просечната. Обратно, институцијата која хартијата ја купува најскапо, односно за 295 денари, плаќа 39,8% повеќе од просечно постигната цена. Соодносот меѓу најниската и највисоката цена изнесува речиси 1 : 2.

Разликите во цената по која се купува хартијата секако може да се должат на класата и оттука на квалитетот на хартијата за фотокопирање и печатење. Но, овде се поставува клучното прашање – дали државните институции треба да купуваат најквалитетна и најскапа хартија.

3

УСЛОВИ ПОД КОИ
СЕ СПРОВЕДЕНИ
НАБАВКИТЕ ЗА КОИ Е
ПРЕСМЕТАН ИНДЕКСОТ
НА РАЦИОНАЛНОСТ3.1. НАБАВКА НА УСЛУГИ ЗА ЗИМСКО ОДРЖУВАЊЕ НА
УЛИЦИ И ПАТИШТА

При набавката на оваа услуга, евидентирани се дури четири сосема различни методи кои договорните органи ги користат за пресметка на овој трошок:

- ефективен час на чистење на улиците и патиштата, кој се применува од најголем дел од институциите и затоа беше земен како основа за изработка на индексот на рационалност;
- наплата на услугата по километар исчистена улица или пат, што е применето во општините Куманово (1.121 ден.), Кочани (1.050 ден.) и Ресен (944 ден.);
- наплата на чистење на улица според фрлен еден тон индустриска сол од соларка, што е применето во општина Ѓорче Петров (17.700 ден.) и
- склучување на договор во пашален износ во рамките на кој економските оператори имаат обврска да ги одржуваат улиците и патиштата кои се во надлежност на договорниот орган, што е применето во општините Маврово-Ростуше и Дебарца.

Разлики постојат и во тоа што некои договорни органи ги делат општините во неколку реони за зимско одржување, наспроти други кои спроведуваат постапки за цели подрачја.

Разноликост има и во критериумите што се поставуваат за квалификување на фирмите за учество на тендерите при што се оди од една во друга крајност. Имено, некои договорни органи мошне прецизно ги утврдуваат критериумите што фирмите треба да ги исполнат за докажување на техничката и професионалната способност и јасно ја дефинираат бараната механизација, додека други речиси и да не ги утврдуваат минималните критериуми за докажување на способноста на фирмите-учеснички на тендерите.

Разлики постојат и во критериумите за избор на најповолна понуда. Иако доминираат елементите цена и рок на изведба, значаен дел од договорните органи во елементите за избор на најповолна понуда вклучувале и кадровска или техничка опременост на економските оператори кои инаку се елементи за оценка на способноста на фирмите и не треба да се користат за оценка на понудите.

Имајќи предвид дека кај зимското одржување цената на набавката е дадена само во часови чистење или одржување – колку точно секоја институција ќе ја чини овој трошок ќе зависи од ефективните часови на чистење или одржување, односно колку на крајот фирмите што победиле на тендерите ќе фактурираат за овој трошок. Оттука, во следната табела е даден приказ на вкупната вредност на договорите за зимско одржување што институциите ги имаат склучено со фирмите.

ДОГОВОРЕН ОРГАН	ВРЕДНОСТ ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	ДОГОВОРЕН ОРГАН	ВРЕДНОСТ ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	Вкупна вредност на склучените договори за зимско одржување со вклучен ДДВ
Град Скопје	10.000.000	Општина Ѓ. Петров	1.600.000	
ЈП Македонија пат	8.991.403	Општина Сарај	1.500.000	
Општина Куманово	7.900.000	Општина Сопиште	1.500.000	
Општина Прилеп	7.700.000	Општина Бутел	1.416.000	
ЈКП Тетово	6.000.000	Општина К. Вода	1.416.000	
Општина Битола	5.310.000	Општина Брвеница	1.200.000	
Општина Струга	4.000.000	Општина Дебарца	1.121.000	
О.Маврово-Ростуше	3.114.020	Општина Ресен	1.000.000	
Општина Г. Баба	3.000.000	Општина К. Паланка	899.750	
Општина Кавадарци	2.000.000	Општина Петровец	600.000	
Општина Кочани	1.600.000	Општина Осломеј	500.000	

Со цел состојбите да се прикажат што е можно поверодостојно, во анализата на набавките за зимско одржување на улици и патишта следи и детален приказ на условите под кои договорните органи ги склучуваа договорите со фирмите за овој вид на услуга.

Општина Осломеј договорот за зимско одржување го склучила преку постапката за прибирање на понуди со објавување на оглас.

Услови под кои се спроведени **набавките**

Во тендерската документација не беше прецизирано каква механизација бара општината од економските оператори. Критериумот за доделување на договор кој се користел во оваа постапка за јавна набавка е 'економски најповолна понуда'.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	80
Рок на изведување на работите	20

Општина Петровец договорот за зимско одржување на улиците и патиштата го склучила по објавување на оглас за прибирање на понуди. И овде критериум за избор била 'економски најповолна понуда'.

Договорот е склучен со единствен понудувач во вредност од 600.000 денари.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	70
Рок на плаќање	30

ЈП Македонија пат - Скопје во огласот за ангажирање на механизација од други изведувачи за одржување на државните патишта во РМ во зимски услови за сезоната 2010/2011 објави делива набавка во која за 57 пункта бараше грејдери, камиони со снага на мотор од 250-350 КЦ со снежен плуг и товарна соларка, натоварувачи, булдожери и багери-гасеничари. Во потребните документи за докажување на техничката и професионалната способност од фирмите се бараше од фирмите да достават само доказ за техничките карактеристики на возилото или градежната машина што е предмет на понудата и изјава на понудувачот дека понуденото возило и градежна машина ги задоволуваат карактеристиките дадени во тендерската документација и тендерската спецификација.

Значајно е да се напомене дека во ангажирање на механизација за зимско одржување на патиштата, ЈП Македонија пат го користи моделот на обезбедување на присуство и приправност на машините во текот на сите денови во месецот во зимската сезона. Но, доколку месечниот ангажман на машината надмине 40 ефективни часа тогаш јавното претпријатие им плаќа на фирмите екстра за дополнителните ефективни часови. Оттука критериумот за избор на Македонија пат за фирмите кои ќе се вклучат за зимско одржување на државните патишта е 'најниска цена' како збир од цената за месечно ангажирање која носи 80 бодови и цената за ефективен час која носи 20 бодови.

Според податоците доставени во Електронскиот систем за јавни набавки, ЈП Македонија пат склучи договори за ангажирање механизација со пет фирми во вредност од 8.991.403 денари.

Со оглед на поголемиот број на фирми кои го добиле тендерот цените за ефективен час за зимско одржување е пресметан како просек од различните цени и различните видови на механизација (моторно возило камион 250-350КС со снежен плуг и товарна соларка, грејдер 180-220КС, натоварувач 110-160КС, булдожер 140-220КС со подвижен нож и унимак со снежен плуг и товарна соларка). Оттука во изработката на индексот на рационалност се користеше така пресметаната просечната цена од 2.643 денари со вклучен ДДВ.

Општина Брвеница го склучила договорот за зимско одржување исто така преку постапка за прибирање на понуди со објавување на оглас. Иако во огласот не е наведено, општината прифатила категоризација на зимското одржување на ридско-планински дел и рамничарски дел на патиштата, па затоа во индексот е вклучена просечна цена. Критериумот за доделување на договорот кој се користел во оваа постапка за јавна набавка е 'економски најповолна понуда'.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	60
Рок на плаќање	20
Квалитет-техничка опременост	20

Од трите добиени понуди избрана е една фирма со која е склучен договор во вредност од 1.200.000 денари со вклучен ДДВ.

Јавното комунално претпријатие Тетово во огласот за зимско одржување на улици и патишта ја поделил општината на два дела – за улиците во градот и за околните села. За минималните критериуми што треба да ги исполнат, како и за бараната механизација, понудувачите се упатуваа на тендерската документација. Изборот на најповолна понуда е направен врз основа на критериумот 'економски најповолна понуда'.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	60
Техничка опременост	20
Начин и рок на плаќање	20

Од 4 добиени понуди, договорот е склучен со две фирми во вкупна вредност од 6.000.000 денари со пресметан ДДВ. Цената која е вклучена во индексот на рационалност е цената за ангажирање на камион со плуг и соларка за 1 час, плус работник на час.

Општина Струга при објавувањето на огласот со зимско одржување ја подели територијата на општината на четири дела и бараше од фирмите понуди за секој дел одделно:

- Струга и околината;
- Дологожда и Велешта;
- Лабуништа и
- Луково.

На огласот се пријавија 4 фирми, од кои едната беше дисквалификувана поради немање потврда дека за неа не е отворена стечајна постапка и дека не е во ликвидација. Секоја од останатите три фирми кои останаа во игра доби дел од бизнисот, со тоа што една од фирмите доби задача да ја одржува Струга и околината и Луково, а другите две добија по еден дел од другите делови од набавката.

Во огласот за доделување договор за јавна набавка, во потребните документи за докажување на техничката и професионалната способност на фирмите се бара само список на расположлива механизација но не се дефинирани минималните критериуми за докажување на таа способност, односно каква минимум опрема треба да поседуваат фирмите за докажување на таа способност. Епилогот од ова е дека техничката опременост на фирмите добитници на тендерот покажува делумно отстапување од стандардната опрема за зимско одржување на улици и патишта, а која вклучува камиони на

кои се прикачуваат плугови, потоа грејдери и булдожери. Фирмите кои склучија договор со општина Струга имаат камиони, багери и трактори. Критериумот за доделување на договор кои се користеше во оваа постапка за јавна набавка е економски најповолна понуда.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена за час	80
Цена за м ³ ризла и индустриска сол	20

Според обезбедената документација од општина Струга, трите фирми со кои е склучен договор ќе добиваат и надоместок за т.н. месечна приправност од по 30.000 денари за секој дел од општината. Притоа, предвидено е ако во месецот се ангажирани до 10 работни дена, да се наплатува 30% од месечната приправност, а ако се ангажирани повеќе од 10 работни дена да се наплатува 100% од месечната приправност. Цената за ефективен час зимско одржување која е вклучена во индексот претставува просек од цените за четирите делови од општината. Со оглед на тоа што општина Струга има основано јавно комунално претпријатие, клучно прашање е зошто општината воопшто го спровела овој тендер преземајќи ингеренции што му припаѓаат на претпријатието основано од неа.

Општина Бутел во својот оглас за прибирање на понуди за зимско одржување на улици и патишта нема прецизирано минимум критериуми за докажување на техничката и професионалната способност од фирмите-понудувачи. Во изборот на фирмата бил користен критериумот 'најниска цена' и од двајца понудувачи е избран еден со кој е склучен договор во вредност од 1.416.000 денари.

Град Скопје, задолжен за одржување на магистралните скопски улици, во огласот за ангажирање на градежна механизација за зимско одржување на сообраќајниците има детален опис на предметот на набавката и тоа:

- ангажирање на троосовински градежни возила (специјални возила до 25 тона), соларка и снежен плуг – 5 возила (за целиот период);
- ангажирање на специјални возила троосовински или помали, опремени за распрскување на сол и снежен плуг – 2 возила (по потреба) и
- ангажирање на градежна механизација грејдер со максимална снага до 130 КС – 2 грејдери (по потреба).

Во минимум критериумите за утврдување на техничката и професионалната способност на економските оператори се бараа петте троосовински градежни возила (специјални возила до 25 тона) да бидат во сопственост на фирмата. Во сопственост или на располагање (изнајмени и сл.) се бараа да бидат следниве возила/машини: две специјални возила троосовински или помали опремени со соларка за распрскување на сол и снежен плуг, како и два грејдери. Критериумот за доделување на договор за јавна набавка беше 'најниска цена'.

На отворениот повик за зимско одржување на сообраќајници на територијата на Град Скопје се јави само една фирма која и го доби тендерот кој е склучен во вредност од 10 милиони денари со вклучен ДДВ.

Општина Теарце е една од двете општини кои се предмет на оваа анализа, а која за услугата зимско одржување на локални улици и патишта склучила непосредна спогодба. Постапката со преговарање без објавување на оглас општината ја применила откако на претходно објавениот оглас не се пријавил ниту еден понудувач.

Општина Битола објави оглас за зимско одржување на улици и патишта барајќи понуди за четири дела од општината: град Битола и околните села, поранешна општина Бистрица, поранешна општина Цапари и поранешна општина Кукуречани. Во огласот нема дефинирани минимум критериуми за докажување на техничката и професионалната способност од фирмите-понудувачи.

Критериумот за доделување на договор што се користеше во оваа постапка за јавна набавка е 'економски најповолна понуда'.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена за час	70
Рок на стапување на активност	30

Од трите понудувачи, општината склучила договор со две од нив – јавното комунално претпријатие и една приватна фирма, со проценета вредност од 5.310.000 денари. Притоа, Битола е единствената што склучила договор и со комуналното јавно претпријатие на општината. Оттука останува отворено прашањето зошто градот воопшто објавил тендер кога има основано јавно претпријатие со обврска за одржување на улиците.

Во индексот на рационалност е вклучена цената за ангажирање на камион со плуг и соларка за 1 час, плус работник на час.

Општина Прилеп, низ отворена постапка за доделување на договор, бараше два камиона со нож за чистење снег и посипувач и по еден камион со посипувач, грејдер, натоварувач со предна корпа, натоварувач со нож за чистење и булдожер гасеничар со нож. Од понудувачите се бараа листа на главни работи извршени во последните 5 години, образовни и професионални карактеристики на стручен и раководен кадар, итн.

Критериумот за доделување на договор што се користел во оваа постапка за јавна набавка е 'економски најповолна понуда'.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	70
Расположлива техничка опрема потребна за извршување на предметот на набавката	10
Квалитет на материјалите кои ќе ги употребува	10
Референтна листа за изведени работи од овој вид	5
Начин и рок на плаќање	5

Од две понуди добиени на тендерот договорот е склучен со една во вкупна вредност од 7.700.000 денари со пресметан ДДВ. Во индексот на рационалност е вклучена цената за ангажирање на камион со плуг и соларка за 1 час, плус работник на час.

Општина Сарај во својот оглас имаше високо поставени минимум критериуми за докажување на техничката и професионалната способност на фирмите барајќи од нив да имаат најмалку 30 вработени, 4 товарни возила, 1 соларка, 1 чистач на сол, 1 возило со плуг и 3 багери. Критериумот за доделување на договор што се користеше во оваа постапка за јавна набавка е 'економски најповолна понуда' со два елемента, меѓу кои и елементот техничка и кадровска опременост кој всушност не треба да се користи за оценка на понудите, туку за оценка на понудувачите што е веќе направено со прецизното наведување на критериумите што треба да ги исполнат.

На огласот на општина Сарај се јавила само една фирма со која е склучен договорот во вредност од 1.500.000 денари.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена за час	70
Техничка и кадровска опременост	30

Општина Сопиште склучила непосредна спогодба за зимско одржување на локални улици и патишта. Општината ја применила постапката преговарање без објавување на оглас откако на двата објавени огласи не се пријавил ниту еден понудувач. Според записникот на општината, преговори биле водени со три фирми од кои била избрана најповолната со која е склучен договор во вредност од 1.500.000 денари. Во индексот на рационалност е вклучена цената за ангажирање на камион со плуг и соларка за 1 час, плус работник на час.

Општина Гази Баба за зимското одржување објави оглас на кој бараше понуди за три дела на општината и тоа улици и патишта во урбаниот дел, во низинскиот рурален дел и во планинскиот рурален дел. За да ја докажат својата техничка и професионална способност фирмите требаше да достават листа на главни услуги, изјави за ангажирање на технички персонал или технички органи без оглед на тоа дали му припаѓаат непосредно на понудувачот, како и изјава за опременост и за способноста на понудувачите за квалитетно извршување на услугите.

Критериумот за доделување на договор што се користеше во оваа постапка за јавна набавка е 'економски најповолна понуда'.

Од добиените четири понуди, договор е склучен со три фирми за трите одделни делови по 1.000.000 денари со вклучен ДДВ, односно вкупно 3.000.000 денари.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	80
Рок на интервенција по повик	20

Просечната цена за ефективен час на зимско одржување на улиците од трите договори е земена како основа за изработка на индексот на рационалност со тоа што во ефективниот час е земена механизацијата и еден час работна рака која е посебно пресметувана во понудите.

Општина Кисела Вода има објавено оглас за прибирање на понуди во кој се применуваат поедноставни процедури.

Критериум за избор бил 'економски најповолна понуда' со два елемента цена и механичка опременост. И овде, вториот елемент не треба да се користи за оценка на понудите, туку може да служи за оценка, односно за квалификување на понудувачите.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	80
Механичка опременост	20

Понуди доставиле две фирми, од кои е избрана една со која е склучен договор во вредност од 1.416.000 денари.

Просечната цена на ефективен час зимско одржување на улици и патишта е пресметана како просек од двете цени кои ги користи општината за дневна смена од 07-21 часот (5.163 денари со ДДВ) и ноќна смена од 21-07 часот (4.425 денари со ДДВ). Просечната цена на општината изнесува 4.794 денари со вклучен ДДВ.

Општина Крива Паланка, во огласот објавен за зимско одржување на патишта, за докажување на техничката и професионалната способност на понудувачите бара листа на главни испораки на услуги, изјава за техничката опременост на економскиот оператор, поседување специјализирани возила за ваков вид услуги и поседување кадри за ваков вид услуги. Критериумот за доделување на договор што се користеше во оваа постапка за јавна набавка е 'економски најповолна понуда' со 4 елементи: цена, техничка опременост, рок на плаќање и кадровска опременост. Два од овие четири елементи, односно техничката и кадровската опременост се сметаат за критериуми за докажување на способноста на понудувачите, а не за елементи кои се соодветни за оценка на понудите.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	60
Техничка опременост	20
Рок на плаќање	10
Кадровска опременост	10

Понуда е доставена од една фирма која и го добила тендерот, склучувајќи договор со општината во вредност од 899.750 денари. Моделот кој е применет за склучување на договорот е пресметка на ангажирање на механизација по 40 часа месечно за три месеци и наплата на ефективен час (којшто е земен во пресметката на индексот) кога ќе се надминат тие 40 часа месечно.

Општина Куманово во својот оглас за зимско одржување на улици од снег и подмразица, го дели градот на две зони – источна и западна. За докажување на техничката и професионалната способност на понудувачите се бара во последните три години да имаат вршено услуги поврзани со предметот на набавката, да располагаат со минимум едно моторно возило на кое е прикачен плуг, едно моторно возило на кое е прикачен плуг и посипувач на сол, едно моторно возило на кое е прикачен посипувач на сол, еден грејдер и еден булдожер, како и да има ангажирано најмалку 5 работници и едно одговорно лице. Критериум за избор на најповолна понуда била 'најниска цена', а пресметката се правела по зимско одржување на

километар. На оглас се јавила само една фирма која ги добила на одржување и двете зони. Оттука, цената за зимско одржување на еден километар е пресметана како просек за двете зони. Проценетата вредност за зимско одржување на улици и патишта на општината изнесува 7.900.000 денари со вклучен ДДВ.

Општина Кочани во објавениот оглас за прибирање на понуди нема прецизни барања од фирмите-понудувачи за докажување на нивната техничка и професионална способност. Критериум за избор е 'најниска цена' за зимско одржување на еден километар улици и патишта. Од двете добиени понуди, општина Кочани склучила договор со поевтината, но на крајот вредноста на договорот е 1.600.000 денари со ДДВ со што е пробиеен законскиот праг за примена на постапката за прибирање на понуди со објавување на оглас. Имено, Законот за јавни набавки вели дека постапката за прибирање на понуди со објавување на оглас може да се објави за набавка на стоки и услуги во вредност од 5.000 до 20.000 евра без ДДВ. Вредноста на склучениот договор и тоа без ДДВ е за 2.000 евра повисок од законскиот лимит за примена на поедноставната постапка за прибирање понуди.

Општина Ресен исто така ја применила постапката за прибирање на понуди во која фирмите немаат обврска заедно со понудата да доставуваат и документи за докажување на личната состојба и на економската способност, туку доволно е за тоа да поднесат само изјава. Потоа, откако ќе се избере најповолната понуда, фирмата што го добила тендерот, својата изјава ќе треба да ја потврди и со официјални документи за докажување на личната состојба и на економската способност. Критериум за избор била 'најниска цена' за зимско одржување по километар. Од четирите добиени понуди избрана е една фирма со која е склучен договор во вредност од 1.000.000 денари со вклучен ДДВ.

Општина Ѓорче Петров објави оглас со четири делови на набавката: ангажирање на соларка со нож со минимална носивост од 5 м³, ангажирање на ровокопач снабден со предна натоварна лопата и задна багерска корпа за ископ, камион кипер опремен со плуг и ангажирање на грејдер. За да се квалификуваат за учество на тендерот, фирмите требаше да поседуваат по една машина каква што се бара во секој дел од набавката. Како критериум за избор на најповолна понуда се користеше 'најниска цена'.

На огласот се јавиле две фирми кои дале понуди за по два дела од набавката и кои и ги добиле, во вкупна вредност од 1.600.000 денари со вклучен ДДВ.

Во пресметката на цената за зимско одржување на локални патишта и улици на територијата на општината за 2010/2011 година, за првиот дел од набавката, општината го одбрала моделот на плаќање по фрлен еден тон сол. Имено, фирмата со која е склучен договорот ќе наплаќа за соларка со нож со минимална носивост од 5 м³ и за солење со индустриска сол по тон за цена од 15.000 денари без ДДВ, односно 17.700 денари со ДДВ. Во договорот склучен со фирмите, општината предвидува механизацијата која треба да биде ангажирана од страна на изведувачите постојано да биде на територијата на општината од потпишувањето на договорот на 22.11.2010 до крајот на зимската сезона на 15.03.2011 година.

Општина Маврово и Ростуше со оглед на, како што самите наведуваат, големината на општината објави повик за зимско одржување на улици и патишта делејќи ја општината на два дела, мавровски дел и рекански дел. За докажување на техничката и професионалната способност на фирмите се користела само листа на извршени услуги од ваков вид во последните три години.

Добиени биле 7 понуди, од кои се избрани две, по една за секој различен дел од општината. И овде има поинаков модел на склучување на договорот во однос на останатите општини, а тоа е пресметка според паушал за период од 4 месеци од 15.11.2010 до 15.03.2011 година. Паушалите се различни за двата дела и тоа за мавровскиот дел изнесува 1.652.000 денари со вклучен ДДВ, а за реканскиот дел 1.462.020 денари со ДДВ. Зимското одржување ќе ја чини општината вкупно 3.114.020 денари. Критериумот за доделување на договор што се користеше во оваа постапка за јавна набавка е 'економски најповолна понуда' со 4 елементи: цена, техничка опременост и кадровска способност, рок на извршување и рок и начин на плаќање. И овде, критериумот техничка опременост и кадровска способност не треба да се користи за оценка на понудата, туку за оценка на понудувачите.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	60
Техничка опременост и кадровска способност	20
Рок на извршување	10
Рок и начин на плаќање	10

Општина Дебарца, од две понуди на огласот за прибирање на понуди, избра една фирма со која е склучен договор во вредност од 1.121.000 денари. Договорот се однесува само на ангажирање на механизација и персонал.

3.2. НАБАВКА НА ИНДУСТРИСКА СОЛ

Посебни постапки за набавка на индустриската сол за зимската сезона 2011-та имаат спроведено само 6 договорни органи и тоа општина Битола, ЈП Македонија пат - Скопје, Град Скопје, ЈП Улици и патишта - Скопје, ЈКП Тетово и ЈКП Кичево. Сите останати договорни органи, пред сè општините, ја купуваа индустриската сол во рамките на постапките за јавна набавка на услугите за зимско одржување на улици и патишта.

Општина Битола спроведе отворена постапка за набавка на индустриска сол и ризла. Критериум за избор беше 'најниска цена'. Договорот е склучен со една фирма за набавка на 300 тони сол во вкупната вредност 1.072.620 денари со вклучен ДДВ.

ЈП Македонија пат - Скопје низ постапка за јавна набавка за оваа зимска сезона купи 11.500 тони сол. За докажување на техничка и професионална способност од економските оператори се бараше: листа на главни испораки на понудувачите или кандидатите извршени во последните три години, со вредности, датуми, купувачи (договорни органи или економски оператори), со обезбедување на потврда за извршени испораки издадени од примателите; опис на техничката опременост и оспособеност на економскиот оператор; атест за квалитет на индустриската сол за патишта издаден од надлежна институција во Р. Македонија; сертификат за квалитет на предметната набавка издаден од производителот и податок за потекло на стоката. Во својата тендерска документација Македонија пат прецизно ги дефинира и техничките карактеристики што треба да ги задоволи солта. Критериум за избор беше 'најниска цена'. Од две добиени понуди склучен е договор со една во вредност 47.495.000 денари со вклучен ДДВ.

Град Скопје преку отворена постапка за доделување на договор за јавна набавка има купено 1.500 тони сол. Како минимум критериуми за утврдување на техничката и професионалната состојба од понудувачите се бараше да имаат извршено најмалку три испораки од ист вид во последните три години и задолжително да достават атест или сертификат за квалитет на солта, издаден од надлежна институција во Р. Македонија со кој се потврдува исполнувањето на барањата од техничката спецификација. Критериум за доделување на договор беше 'најниска цена'. До Град Скопје беше доставена само една понуда. Договорот е склучен во вредност од 6.991.500 денари со пресметан ДДВ.

ЈП Улици и патишта спроведе отворена постапка за јавна набавка на 500 тони сол. Минимум критериуми за утврдување на техничката и професионалната состојба на понудувачите дефинирани во огласот беа листа на главни испораки; изјава на ангажиран технички персонал и возила без оглед на тоа дали тие му припаѓаат на економскиот оператор и уверенија (сертификати - атести) за докажување на квалитетот. Критериум за избор на најповолна понуда беше 'најниска цена'. Од 2 добиени понуди договор е склучен со една фирма во вредност од 2.448.500 денари со ДДВ.

ЈКП Тетово ги купи потребните 300 тона индустриска сол преку отворена постапка. Во огласот не беа прецизирани минималните критериуми кои компаниите треба да ги исполнуваат за да се квалификуваат за учество на тендерот. Критериум за избор беше 'економски најповолна понуда' со три елементи, цена, начин и рок на плаќање и рок на испорака.

На повикот биле доставени две понуди по што е избарана една со која е склучен договор во вредност од 1.722.800 денари.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	80
Начин и рок на плаќање	15
Рок на испорака	5

ЈП Комуналец - Кичево потребните 20 тона сол за одржување на патиштата ги има купено преку постапка за прибирање на понуди со објавување на оглас. Во оваа поедноставена постапка од понудувачите се бараат само изјави дека ги исполнуваат предвидените критериуми за утврдување на способноста. Критериум за избор е 'економски најповолна понуда'.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	80
Начин и рок на плаќање	20

На тендерот се доставени само две понуди. Договорот е склучен во вредност од 141.128 денари со вклучен ДДВ.

Сите останати договорни органи кои се вклучени во пресметката на индексот на рационалност за индустриската сол ја купиле преку постапки за јавни набавки за зимско одржување на улици и патишта. Притоа, во случајот на Струга добавувачите за сите 4 дела на кои е поделена општината за зимско одржување, цената на солта ја пресметуваат различно и затоа е земена просечна цена. Истото е случај и во Горче Петров каде општината е поделена на три дела во кои секоја од фирмите што го добиле тендерот пресметува различна цена на индустриската сол.

3.3. НАБАВКА НА МАСЛО ЗА ГОРЕЊЕ – ЕКСТРА ЛЕСНО (ЕЛ-1)

Од деветте институции чии набавки влегоа во индексот на рационалност, осум го купија екстра лесното масло за горење преку отворена постапка, а само една преку прибирање понуди со објавување на оглас.

Фондот за здравствено осигурување на Македонија набавката ја спроведе врз основа на оглас за доделување на договор за набавка на масло за горење екстра лесно за грејна сезона 2010/2011 година и за моторни горива. Минимум критериуми што понудувачите требаше да ги исполнат за утврдување на техничката и професионалната состојба во делот за набавка на маслото ЕЛ-1 беше да поседуваат лиценца за вршење енергетска дејност трговија со нафта и нафтени деривати на големо и понудените стоки да бидат согласно важечкиот Правилник за квалитет на течни горива. Критериум за избор на најповолна понуда беше 'најниска цена'.

Од добиените 5 понуди договорот е склучен со финансиски најповолната понуда за количини од 114.000 литри и во вкупна вредност од 4.446.000 денари.

АД Македонска Пошта нафтата за греење ја купи преку посебен оглас за доделување на договорот. Од фирмите понудувачи се бараа минимум критериуми за утврдување на економската и финансиската состојба на економскиот оператор, минимум критериуми за докажување на техничката и професионалната способност и стандарди за квалитет.

Како минимум критериуми за утврдување на економската и финансиската состојба на економскиот оператор беа утврдени: годишен приход за последните три години, за секоја година поединечно; извештај за билансот на состојбата заверен од надлежен орган, односно ревидиран биланс на состојба или извадоци од извештајот за билансот на состојба во случаи кога објавување на билансот на состојба е пропишано со закон во земјата каде што економскиот оператор е регистриран; извод од целокупниот промет на претпријатието (податок од билансот на успех издаден од надлежен орган, односно ревидиран биланс на успех) и онаму каде што е соодветно, од прометот во областа која се покрива со договорот за јавна набавка и тоа најмногу за последните три финансиски години за кои се расположливи ваквите информации во зависност од датумот на кој претпријатието е основано или започнало со работа и во зависност од достапноста на таквите информации. За докажување на техничката и професионалната способност се бараше листа на главни испораки на понудувачите извршени во последните три години, со вредности, датуми, купувачи (договорни органи или економски оператори); минимум 5 потврди за извршени испораки издадени од примателите од последните 3 години, изјава за техничка опременост (транспортни средства, дигитални уреди за контрола на точење на нафтата и др.); изјава за техничката опременост и оспособеност на економскиот оператор и за другите потенцијали со кои тој располага за реализација на конкретната набавка и обезбедување на квалитет како и лиценца за трговија на големо со нафта и нафтени деривати издадена од надлежен орган. Како стандарди за системи за квалитет се бараше сертификат за сообразност на квалитетот на нафтата за греење согласно Правилникот за квалитет за течни горива (Сл. весник на РМ бр. 88/07, 91/07, 97/07, 105/07, 157/07, 15/08, 78/08, 156/08 и 81/09), додека во делот на стандардите за управување со животна средина се бараше изјава од економскиот оператор дека производитот го исполнува критериумот за добивање еколошка ознака. Критериум за избор на најповолна понуда беше најниска цена. Од добиените 3 понуди договорот е склучен со една фирма за набавка на 75.000 литри масло во вредност од 4.425.000 денари.

Министерството за одбрана, во огласот за доделување договор за набавка на масло за горење ЕЛ-1, бараше од понудувачите листа на услови кои требаше да ги исполнат за докажување на техничка или професионална способност на економските оператори и стандард за квалитет. За докажување на способноста фирмите требаше да достават: лиценца за трговија на големо со нафта и нафтени деривати; опис на техничка опременост и оспособеност на економскиот оператор; изјава за сообразност на квалитет на маслото; листа на испорака на исти стоки со вредности, датуми, купувачи (договорни органи или економски оператори), со обезбедување на потврда за навремено и квалитетно извршени испораки на договорените обврски од примателите.

За докажување на квалитетот од фирмите се бараше маслото за горење да биде во согласност со Правилникот за квалитет на течни горива во Р. Македонија и со меѓународните стандарди прифатени во Р. Македонија. Критериум за избор на

најповолна понуда беше 'најниска цена'. Од добиените 4 понуди договорот е склучен со една фирма за набавка на 39.761 литри масло ЕЛ-1 во вредност од 1.590.425 денари со ДДВ.

Царинска управа на Република Македонија набавката на 200.000 литри масло ја реализираше преку оглас за доделување на договор во кој беа дефинирани само минимум критериумите за утврдување на техничката и професионалната состојба на економскиот оператор. Притоа од понудувачите се бараше да достават изјава дека стоките ќе бидат согласно Правилникот за квалитет на течни горива и да достават лиценца за вршење енергетска дејност трговија со нафта и нафтени деривати.

Критериум за избор на најповолна понуда беше 'најниска цена'. Од добиените 3 понуди договорот е склучен со една фирма за набавка на 200.000 литри масло ЕЛ во вредност од 10.000.000 денари.

КПУ Затвор - Скопје, со оглед на помалата количина масло која ја купуваше, набавката ја спроведе преку поедноставената постапка за барање за прибирање на понуди со објавување на оглас што е законски со оглед на вредноста на склучениот договор која е помал од лимитот до 20.000 евра без ДДВ. Критериум за доделување на договор беше 'економски најповолна понуда'.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	80
Начин и рок на плаќање	20

Од добиените 4 понуди договор е склучен со една фирма во вредност од 1.208.863 денари со кои се купени 30.450 литри масло за горење.

ЈЗУ Здравствен дом Штип во огласот за доделување договор за набавка на масло за горење ЕЛ-1 бараше од понудувачите исполнување на услови за докажување на техничка или професионална способност на економските оператори, но и стандарди за квалитет. Техничката или професионалната способност, економските оператори требаше да ја докажат преку список на извршени испораки - референтна листа за последните три години со називи на набавувачи, датуми и износи; потврда издадена од набавувач за кого е извршена претходна набавка на стоки за соодветноста, навременоста и квалитетното завршување на набавката (потврда од најмалку пет набавувачи); опис на техничка опременост и оспособеност на економскиот оператор и изјава за негова опременост со специјален складишен простор за држење поголеми количини од овие стоки и опременост со специјализирани превозни средства – цистерни за дистрибуција на предметот на набавка и доставување на изјава за техничкиот персонал и други експерти кои работат за понудувачот и кои ќе бидат одговорни за реализација на договорот.

За докажување на квалитетот, од понудувачите се бараше сертификат за контрола на квалитетот на предметот на набавка издаден од надлежна институција и изјава дека понудената стока ги исполнува критериумите за добивање на еколошка ознака.

Критериум за избор на најповолна понуда беше 'најниска цена'. Од

добиените 3 понуди, договорот е склучен со една фирма за набавка на 76.956 литри масло ЕЛ-1 во вредност од 3.540.000 милиони денари.

Општина Гостивар набавката на 500.000 литри масло за горење за основните и средните училишта, детските градинки и објектот на општината ја спроведе преку оглас за доделување на договор за јавна набавка. За да ја докажат техничката и професионалната способност, економските оператори требаше да достават опис на техничката опременост (возила за дистрибуција), како и да го докажат квалитетот на производот.

Критериум за доделување на договорот беше 'економски најповолна понуда' со четири елементи.

Од пристигнатите пет понуди, договор е склучен со една фирма во вредност од 20.127.260 денари.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	70
Рок и начин на плаќање	20
Рок и испорака на стоката	5
Квалитет	5

Јавна здравствена установа Здравствен дом – Скопје, во огласот за доделување на договор за јавна набавка ги имаше дефинирано минимум критериумите за утврдување на техничката и професионалната состојба на економскиот оператор и стандардите за квалитет. Од фирмите се бараше изјава за број на цистерни (специјализирани превозни средства) со кои се пренесува нафтата; список на главни испораки на понудените стоки со количини на испорачани стоки на примачите, заверен и потпишан од одговорното лице; изјава за број на вработени според квалификациона структура; потврда дека економскиот оператор располага со минимум три локации на активни бензински пумпи и понудувачот задолжително да достави лиценца за вршење на енергетска дејност трговија на големо со нафта и нафтени деривати. За докажување на квалитетот на нафтата предметот на набавката мора да одговара на важечките стандарди утврдени во Правилникот за квалитет на течните горива и задолжително да се достави сертификат за квалитет на горивото кој одговара на важечките стандарди утврдени во Правилникот.

Критериум за избор на најповолна понуда беше 'најниска цена'. Од добиените 2 понуди, една е дисквалификувана поради некомплетна документација на понудувачот и договорот е склучен со останатиот и единствен квалификуван понудувач во вредност од 23.198.500 денари со пресметан ДДВ.

Општина Бутел, во огласот за доделување на договор за јавна набавка на 500.000 литри масло за горење ги имаше дефинирано минимум критериумите за утврдување на техничката и професионалната состојба на економскиот оператор и стандардите за квалитет. За утврдување на техничката и професионалната состојба на економскиот оператор се бараа лиценца за вршење на енергетска дејност трговија со нафта и нафтени деривати и лиценца за вршење на енергетска дејност складирање на нафта и нафтени деривати. За докажување на квалитетот од понудувачите се бараа сертификати и уверенија за сообразност на квалитетот на екстра лесното масло за горење, издадени од надлежни домашни и меѓународни институции како и стандарди за управување со животната средина засновани на одобрености од Министерството

за животна средина и просторно планирање на Р. Македонија и други релевантни европски или меѓународни стандарди. Критериум за избор на најповолна понуда била 'најниска цена'. Добиени биле две понуди, по што, се пристапило кон електронска аукција, на која сепак не дошло до намалување на цените за маслото за горење бидејќи и двете компании останале на првичните понуди. На крајот, прво рангираната фирма се откажала од потпишување на договор, препуштајќи го на другата, конкурентска, фирма бизнисот вреден 20.000.000 денари.

3.4. НАБАВКА НА НОВОГОДИШНО УКРАСУВАЊЕ

Од 27 општини вклучени во индексот за рационалност за новогодишно украсување, огласи се објавени само во 6 општини, додека во останатите – договорите се склучувани со примена на постапката за прибирање на понуди без објавување на оглас.

Општина Аеродром, врз основа на отворена постапка, има склучено договор за набавка на светечки синџир за професионално декорирање на јавни површини за новогодишно осветлување и украсување на територијата на општината со вклучена монтажа и демонтажа за дочек на новата 2011 година и по завршената демонтажа – предавање на истите на претставници на општината, соодветно спакувани.

Овој договор е склучен дури во третата постапка за јавна набавка спроведена за оваа намена, откако претходно општината поништила две постапки за новогодишно украсување. Првата, бидејќи не била доставена ниту една прифатлива понуда, а втората бидејќи не е поднесена ниту една понуда.

Минимум критериуми што се барале од понудувачите за учество на тендерот се листа на главни работи извршени во последната година; опис или фотографија на работи кои се предмет на работа и изјава за просечен број на вработени и број на раководен кадар во последната година и нивни образовни и професионални квалификации. Во сите три огласи на општина Аеродром критериум за избор на најповолна понуда била 'најниска цена'. Во известувањето до ЕСЈН општината не го навела бројот на вкупно добиените понуди на третиот тендер, кога е и склучен договорот во вредност од 3.540.000 денари.

Општина Битола има склучено договор за украсување на општината по повод новогодишните и божиќните празници. Во огласот не се наведени минимум критериумите што се бараат од понудувачите за докажување на техничката или професионалната способност. Критериум за избор на најповолна понуда беше 'економски најповолна понуда' со три елементи.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Идејно решение	40
Цена	40
Квалитет	20

Добиени се две понуди, а договорот е склучен со една фирма во вредност од 2.906.363 денари со вклучен ДДВ.

Општина Чаир има склучено договор за изработка и реализација на проект за украсување и декорирање по повод пречекот на Новата 2011 година по спроведена отворена постапка. За да ја докажат својата техничка или професионална способност, од фирмите се барало да имаат реализирано најмалку 3 договори со ист или сличен вид на услуга во последните три години; листа на главни услуги во последните три години и препораки за квалитетно извршување на работите. Критериум за избор била 'економски најповолна понуда' со два елемента.

Договорот е склучен во вредност од 2.472.000 со пресметан ДДВ.

	ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
	Цена на чинење за реализација на проектот	70
	Квалитет	30

Општина Гази Баба склучила договор за монтажа и демонтажа на сопствени и изнајмени украси на територијата на општината низ постапката за барање за прибирање на понуди со објавување на оглас. Критериум за избор на најповолна понуда бил 'најниска цена'. Но, значајно е да се нагласи дека вредноста на договорот од 2 милиони денари, што е склучен со единствениот понудувач на тендерот, е значително над законскиот лимит од 20.000 евра за примена на оваа постапка.

Општина Тетово склучила договор за новогодишно украсување на градот преку постапка за барање за прибирање на понуди со објавување оглас. На тендерот се пријавиле две фирми. Критериум за избор бил 'економски најповолна понуда'.

Договорот е склучен во вредност од 1.489.219 со што, иако минимално, сепак и овде е пробиев законскиот лимит од 20.000 евра без ДДВ за примена на оваа, инаку, поедноставена постапка за јавна набавка.

	ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
	Цена	60
	Начин и рок на плаќање	20
	Рок на изведба	10
	Период на гаранција	10

Општина Центар е третата од оваа листа која договорот за новогодишно украсување го склучила преку прибирање на понуди со објавување на оглас. Договорот на општината гласи: осветлување и украсување на општина Центар по повод пречекот на новата 2011 година. За докажување на техничката или професионалната способност, од понудувачите се барало: листа на главни услуги на понудувачите или кандидатите во последните 3 години (референтна листа) со обезбедување на потврда за извршени услуги издадени од примателот; образовни и професионални квалификации на понудувачот или на неговиот раководен кадар и особено на лицата одговорни за реализација на договорот; изјава за техничка опрема која понудувачот ја има на располагање за реализација на договорот; опис, каталози и фотографии на производите кои се предмет на испорака, а чија веродостојност економскиот оператор е должен да

ја потврди доколку тоа го побара договорниот орган, како и изјава со која понудувачот се обврзува да врши редовна интервенција во случај на дефект.

Од понудувачите исто така се барало да го докажат квалитетот на работите со приложување на сертификати за квалитет засновани врз релевантните европски или меѓународни стандарди. Критериум за избор била 'најниска цена'. На огласот се јавил само еден понудувач со кој и е склучен договорот во вредност од 1.200.000 денари.

Општина Ѓорче Петров, со договорот склучен преку прибирање на понуди со објавување на оглас, извршила набавка, монтажа, демонтажа и проверка на елементи и инсталации за празнично украсување (осветлување) на територијата на општината. Во огласот не се дефинирани минималните критериуми што се бараат од понудувачите. Во изборот на најповолна понуда се користеше критериумот 'економски најповолна понуда' со 4 елементи.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	60
Рок и начин на плаќање	20
Гаранција на набавените украси	10
Рок на изведување	10

Договорот е склучен со единствениот понудувач во вкупна вредност 1.003.000 денари.

Освен горе наведените општини, сите останати ги имаат склучено договорите за новогодишно украсување без објавување на оглас, повикувајќи се на законската постапка за прибирање на три понуди за набавки во вредност до 5.000 евра без ДДВ. Сепак, 4 од овие општини (Струмица, Охрид, Карпош и Велес) имаат склучено по два различни договори, иако и двата се однесуваат на новогодишното украсување. Во овие случаи, посоодветно би било ако општините спроведат една набавка, со прибирање на понуди со објавување на оглас, која би била делива.

Останатите 9 општини (Кочани, Кичево, Гостивар, Кисела Вода, Сарај, Куманово, Прилеп, Струга и Бутел) имаат склучено по само еден договор.

Значајно е да се напомене дека од 7 скопски општини вклучени во овој индекс, дури 5 имаат склучено договор со една иста фирма.

3.5. НАБАВКА НА ХАРТИЈА ЗА ФОТОКОПИРАЊЕ

Хартијата за фотокопирање и печатење најчесто е купувана како дел од канцеларискиот материјал. Поголемите договорни органи за овој вид на набавка користеле отворена постапка или постапка со прибирање понуди со објавување оглас, додека дел од помалите го набавувале канцеларискиот материјал без објавување оглас, во рамки на законската постапка за т.н. мали набавки до 5.000 евра без ДДВ.

ЈП Улицы и патишта - Скопје ја купило хартијата за фотокопирање врз основа на јавен оглас за прибирање понуди за набавка на канцелариски материјал. Критериумот врз основа на кој е направен изборот е 'најниска цена'. Во огласот не се прецизирани минимум критериумите што требале да ги исполнат фирмите за учество на тендерот. Иако огласот за оваа јавна набавка е објавен уште во февруари 2010 година, набавката на канцелариски материјал не е наведена во евиденцијата на т.н. мали набавки за првата половина од 2010 година, а евиденцијата за втората половина од минатата година, ЈП Улицы и патишта сè уште не ја доставило и покрај истекот на рокот. Оттука, останува недостапен податокот за бројот на фирми учесници на овој тендер. Вкупната вредност на купената хартија за фотокопирање изнесува 29.972 денари и купени се 200 топа хартија.

Собрание на Република Македонија, како голем добавувач, набавката на хартија за печатење и фотокопирање ја реализирало преку оглас за доделување на договор. За докажување на техничката или професионалната способност, од понудувачите се барало доставување на референтна листа за извршени испораки како предметот на набавката во претходните три години, со вредности, датуми и нарачателите; потврди од нарачателите за извршените испораки; изјава со листа на техничка опременост на економскиот оператор со наведување на магацинскиот простор, возила за испорака кои ги поседува економскиот оператор и слично; потврди, атести, сертификати со кои се докажува дека понудената хартија ги поседува стандардите и карактеристиките наведени во техничката спецификација; изјава со листа на лица вработени кај економскиот оператор со докази дека наведените лица се вработени кај економскиот оператор (М1/М2 обрасци) и мостри (примероци) од хартијата која се нуди.

Изборот на најповолната понуда е направен врз основа на 'економски најповолна понуда' со два елемента: цена и квалитет.

Вредноста на овој едногодишен договор, според известувањето доставено до Електронскиот систем за јавни набавки, изнесува 2.532.280 денари со вклучен ДДВ, што значи дека се купени 16.770 топови хартија за печатење и фотокопирање.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	70
Квалитет	30

Министерство за транспорт и врски ја купило хартијата за фотокопирање врз основа на јавен оглас за прибирање понуди за набавка на канцелариски материјал. Критериумот врз основа на кој е направен изборот е 'најниска цена'. Во огласот не се прецизирани минимум критериумите што требале да ги исполнат фирмите за учество на тендерот. Од 9-те добиени понуди, договорот е склучен со една фирма во вкупна вредност на канцеларискиот материјал од 400.000 денари. Министерството, согласно овој договор, купило 600 топа хартија за фотокопирање.

Општина Кочани хартијата за фотокопирање ја купила како дел од канцелариски материјал врз основа на оглас за барање за прибирање на понуди. Критериумот за избор била 'најниска цена'. Од две добиени понуди, склучен е договор со една фирма во вредност од 479.115 денари.

Општина Аеродром хартијата за фотокопирање исто така ја купила како дел од канцелариски материјал врз основа на оглас за барање за прибирање на понуди. Критериумот за избор била 'најниска цена'. Од четирите добиени понуди, склучен е договор со една фирма во вкупна вредност на канцеларискиот материјал од 892.346 денари.

Општина Ѓорче Петров, како и претходните две општини, ја купило хартијата за фотокопирање како дел од канцелариски материјал, врз основа на оглас за барање за прибирање на понуди. Критериумот за избор била 'економски најповолна понуда' со два елемента.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	80
Рок на плаќање	20

Од осум добиени понуди, склучен е договор со една фирма во вкупна вредност на канцеларискиот материјал во вредност од 495.600 денари.

Општина Куманово ја купила хартијата со прибирање на понуди без објавување на оглас, како дел од канцелариски материјал. Не е наведен бројот на добиени понуди, а вкупната вредност на договорот за канцелариски материјал изнесува 359.306 денари со ДДВ.

Службата за општи и заеднички работи (СОЗР) на Владата на Република Македонија е голем добавувач кој хартијата за фотокопирање ја купува за повеќе министерствата кои тоа ќе го побараат од неа. Така, службата се јави како набавувач на хартија за четири институции од примерокот за изработка на индексот – министерствата за локална самоуправа, образование и наука и правда, како и Секретаријатот за европски прашања. Од понудувачите на тендерот што го спроведе СОЗР се бараше доказ за минимум 6 милиони денари годишен обрт во последните три години; листа на испораки од ваков или сличен вид и обем на извршени работи во

последните три години; минимум три потврди од примателите за навремено и квалитетно извршени испораки од ваков вид и обем; изјави за техничка опременост за реализација на набавката, како и за стручен и технички персонал задолжен за реализација на набавката. Воедно, од фирмите се бараа сертификати за квалитетот на хартијата издаден од овластена институција за контрола на квалитет и изјава од производителот за квалитетот на хартијата, како и доказ за овластен, авторизиран дистрибутер на хартијата на територија на Република Македонија.

Изборот на најповолната понуда е направен врз основа на критериумот 'економски најповолна понуда' со два елемента: цена и квалитет.

Од шест добиени понуди склучен е договор со една фирма во вредност од 6.986.780 денари со вклучен ДДВ.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	70
Квалитет	30

Општините Арачиново и Шуто Оризари немаат објавено огласи за набавка ниту на хартија за фотокопирање, ниту за канцелариски материјал што согласно Законот за јавни набавки значи дека вредноста на годишните потреби им е помала од 5.000 евра без ДДВ. Со оглед на тоа што двете општини немаат доставени ниту евиденции за т.н. мали набавки не можеше да се потврди ниту овој податок.

Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство хартијата ја купило како дел од набавка на канцелариски материјал и тонери за која е објавен оглас за склучување на договор. Критериум за избор е 'најниска цена'.

Од понудувачите во огласот се барало да имаат остварено позитивен финансиски резултат за последните две години од минимум 5.000.000 денари годишно, листа на испораки, сертификати за квалитет и сл. Од доставените 7 понуди склучен е договор со една фирма во вредност од 2.842.620 денари со вклучен ДДВ.

Општина Велес ја купила хартијата за фотокопирање како дел од канцелариски материјал врз основа на оглас за барање за прибирање на понуди. Критериум за избор на најповолна понуда бил 'најниска цена'. Од двете добиени понуди склучен е договор со една фирма во вкупна вредност од 1.200.000 денари со вклучен ДДВ.

Општина Битола ја купила хартијата за фотокопирање како дел од канцелариски материјал врз основа на оглас за барање за прибирање на понуди. Критериумот за избор била 'економски најповолна понуда' со 4 елемента.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	70
Квалитет	30

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	60
Рок на плаќање не подолг од 90 дена	20
Рок на испорака	10
Квалитет	10

Во доставената евиденција до ЕСЈН не може да се види колку понудувачи учествувале на овој тендер, а вредноста на склучениот договор изнесува 255.705 денари.

Општина Ресен ја купила хартијата за фотокопирање како дел од канцелариски материјал со прибирање на три понуди без објавување на оглас што е законски со оглед на вредноста на вкупниот договор под 5.000 евра без ДДВ. Вредноста на вкупниот договор на општината за оваа намена изнесува 307.000 денари со пресметан ДДВ.

Општина Штип спровела мала набавка на хартија за фотокопирање без објавување на оглас односно со прибирање на три понуди, што е во согласност со Законот за јавни набавки со оглед на вредноста на договорот од 312.568 денари со пресметан ДДВ.

Општина Прилеп ја спровела набавката врз основа на оглас за прибирање на понуди за канцелариски материјал.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	70
Рок на испорака	10
Квалитет	10
Начин и рок на плаќање	10

Од добиените два понуди договорот е склучен со една фирма во вредност од 800.000 денари.

Општина Тетово го применила истиот модел како општина Прилеп со тоа што критериумот бил 'најниска цена'. Од три добиени понуди договор е склучен со една во вкупна вредност на договорот од 499.710 денари.

Општина Демир Хисар последен пат набавила хартија за фотокопирање во декември 2009 година, пред сметката на општината да биде блокирана. Применета е постапка на прибирање на три понуди без објавување на оглас, што е законски со оглед на вредноста на вкупниот договор од 12.730 денари со пресметан ДДВ.

Општина Струмица хартијата ја купила како дел од набавка на канцелариски материјал со оглас за прибирање на понуди. Критериум за избор бил 'економски најповолна понуда', со елементите цена и рок и начин на плаќање.

Од трите добиени понуди склучен е договор со една фирма во вредност од 800.000 денари со ДДВ.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	80
Рок и начин на плаќање	20

Општина Гостивар хартијата ја купила како дел од набавката на канцелариски материјал и печатени материјали и услуги со објавување на оглас за доделување на договор за јавна набавка. Критериум за избор бил 'економски најповолна понуда', со елементите цена и рок и начин на плаќање.

ЕЛЕМЕНТИ	БОДОВИ
Цена	70
Рок и начин на плаќање	30

Општината добила само една понуда со која е склучен договор во вкупна вредност од 2.000.000 денари со вклучен ДДВ.

Општина Свети Николе ја купила хартијата за фотокопирање со прибирање на три понуди без објавување на оглас што е законски со оглед на вредноста на вкупниот договор под 5.000 евра без ДДВ. Вредноста на вкупниот договор на општината изнесува 324.618 денари со пресметан ДДВ.

4

ГЕНЕРАЛЕН
ЗАКЛУЧОК

Индексот на рационалност се пресметува за првпат во Македонија и тој би требало да претставува еден вид инструмент на државните институции за подобрување на рационалноста при јавните набавки, односно во трошењето на јавните пари.

Во оваа прва анализа, индексот на рационалност е пресметан за пет предмети на набавки. Кај секоја од нив индексот покажува значајни разлики во цената, односно во вредноста по која различни државни институции ги купуваат анализираниите производи и услуги. Соодносот меѓу најниската и највисоката цена кај еден час зимско одржување изнесува 1 : 2,5, кај еден тон индустриска сол е 1 : 5,5, кај еден топ стандардна хартија за фотокопирање изнесува 1 : 2, кај попустите во цената на маслото за греење ЕЛ-1 тој е 1 : 4, а во вредноста на склучените договори за новогодишно украсување изнесува 1 : 30. Притоа, треба да се има предвид дека кај најголем дел од анализираниите случаи, наспроти економските законитости, пониските цени не се постигнати за купување на поголеми количини. Сево ова е показател дека државните институции мораат посериозно да настојуваат да ги трошат јавните пари порационално.

Освен разликите во цените, анализата покажува дека постојат големи разлики кај државните институции во условите под кои ги спроведуваат набавките на исти производи и услуги.

Имајќи го ова предвид, се наметнува потребата државните институции подетално да го истражуваат пазарот пред да ги објавуваат тендерите и да изберат пристап при набавките што ќе гарантира подوماќинско трошење на јавните пари.

Во оваа насока, потребна е и поголема размена на информации меѓу институциите и креирање на поконкурентен амбиент што ќе резултира со постигнување пониска цена и подобар квалитет на набавките. Сите институции треба да се стремат да го добијат најдоброто за потрошените пари, односно што е можно поквалитетни и подобри

производи за пониска цена. Притоа, целта на институциите не треба да биде приближување кон просечната цена туку, секогаш кога е тоа можно, да се стремат кон постигнување на најниските цени. Оваа препорака произлегува оттаму што просечните цени пресметувани во индексот всушност претставуваат просек од цените што ги постигнале самите договорни органи, што само по себе не значи дека просечните цени се реален или пазарен одраз на вредноста на купените производи и услуги.

Разликите во цените на производите и услугите од индексот на рационалност недвосмислено покажуваат и дека спроведувањето јавен тендер само по себе не гарантира избор на поволна понуда, односно добивање на најдобра вредност за потрошените пари. Ова оттаму што цените вклучени во индексот, во најголем дел, се постигнати низ отворени постапки или постапки за прибирање понуди со објавување оглас. Но се покажува дека освен што треба да бидат јавно огласени, тендерите треба да бидат и добро подготвени, со квалитетна и прецизна тендерска документација, да иницираат што е можно поголема конкуренција помеѓу фирмите и да бидат валоризирани според соодветни критериуми и елементи.

Со оглед на тоа што во неговата изработка се земени само пет видови на набавки, на индексот на рационалност не треба да се гледа како на инструмент преку кој ќе се донесуваат генерални заклучоци за институциите. Впрочем, рационалноста на една институција не зависи само од неколку производи и услуги, туку од начинот и односот кон сите набавки. Оттука, индексот на рационалност треба да послужи како јасен показател дека разлики во цените постојат и дека институциите и на национално и на локално ниво се одговорни за домаќинско трошење на јавните пари.

ИНДЕКС
НА
РАЦИОНАЛНОСТ

2.

Скопје, октомври 2011 година

СОДРЖИНА

1. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ	49
1.1. Индекс на рационалност за системи за инфузија.....	50
1.2. Индекс на рационалност за системи за трансфузија.....	53
1.3. Индекс на рационалност за платнени фластери.....	56
1.4. Индекс на рационалност за шприцови.....	59
1.5. Индекс на рационалност за вата.....	62
1.6. Индекс на рационалност за завои.....	64
2. ГЕНЕРАЛЕН ЗАКЛУЧОК	66

1

ИНДЕКС НА
РАЦИОНАЛНОСТ

Индексот на рационалност за втората група на производи (втор квартален извештај) е изработен врз основа на споредба на цените за набавка на медицински потрошен материјал во секторот здравство. Со цел да се даде што е можно подобар приказ на состојбите во овој сектор, индексот е изготвен за шест видови на производи и тоа:

- системи за трансфузија;
- системи за инфузија;
- шприцови;
- вата;
- платнени фластери и
- завој калико.

Изборот на овие производи е направен како најчесто користен потрошен материјал од страна на сите здравствени домови, болници и клиници. Целта беше да се утврди дали кај овие видови на производи, со оглед на нивната секојдневна употреба и фреквентна набавка, се создадени повоедначени цени меѓу добавувачите или постојат ценовни отстапувања. Цените на производите се обезбедуваа преку пристап до информации од јавен карактер кои беа доставувани до сите договорни органи од областа на здравството, регистрирани во Електронскиот систем за јавни набавки.

1.1. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА СИСТЕМИ ЗА ИНFUЗИЈА

Највисоката цена е за 60% поголема од најниската цена. Причините за ваквите значајни разлики во цените по кои се купувани системите за инфузија се јавуваат како последица на големи разлики во купените количини, но и на избраните постапки за јавни набавки. Имено, двете болници кои платиле највисоки цени ги купиле системите за инфузија со барање за прибирање на понуди без објавување на оглас.

Индексот на рационалност за набавка на системи за инфузија е изработен врз основа на добиените податоци за поединечна цена на еден систем за инфузија. Барањата за овие информации се доставени до девет болници, од кои осум одговорија и се вклучени во индексот, додека одговор на барањето не е добиен само од Психијатриската болница во Демир Хисар. Индексот е изработен за цената на набавка на 100 системи за инфузија како стандардно пакување на овој потрошен медицински материјал.

Во јавно промовирана анализа на индексот на рационалност за системите за инфузија, пред нејзиното печатење, ЈЗУ Специјална болница за белодробни заболувања и туберкулоза „Лешок“ беше вклучена со цена за пакување од 100 системи за инфузија во износ од 3.186 денари (2.700 денари без ДДВ) наместо сегашната од 850 денари. Имено, на барањето на Центарот за граѓански комуникации бр.0302/792 од 31.03.2011 година оваа ЈЗУ достави одговор бр. 03-153/2 од 14.04.2011 во кој што информира дека еден систем за инфузија го купуваат по цена од 27 денари без ДДВ. Поради вака високото отстапување на цената по која се купуваат системите за инфузија во ЈЗУ Специјална болница за белодробни заболувања и туберкулоза „Лешок“ преставници на ЦГК дури и телефонски побараа потврда на точноста на доставената информација. Претставници на оваа болница потврдија дека системите ги купуваат по таа цена и дадоа објаснување дека отстапувањата се јавуваат поради порастот на цената на латексот кој е составен материјал на системите за инфузија. Сепак, непосредно по јавното промовирање на Индексот на рационалност бр. 2 на 30 септември 2011 година, каде цената по која ЈЗУ „Лешок“ ги купувала системите за инфузија беше 440% повисока од најниската цена, раководството на болницата реагираше со објаснување дека кај нив настанала забуна. Имено, тие излегоа со толкување дека наместо цена за систем за инфузија ни била доставена цена за раствор за инфузија. По доставените фактури и испратници за набавка на системи за инфузија по цена значително пониска од првично доставена, беше извршена корекција на индексот на рационалност за системите за инфузија.

Како што може да се види од табеларниот приказ на Индексот на рационалност за набавка на системи за инфузија, овде соодносот на најниската и највисоката цена изнесува 1:1,6 што значи дека највисоката цена е за 60% проценти повисока од најниската. Просечната цена постигната за набавка на овој потрошен материјал изнесува 742 денари за 100 системи за инфузија, со што четири здравствени институции вклучени во индексот се најдоа над и исто толку институции под постигнатата просечна цена.

ДОГОВОРЕН ОРГАН	ЦЕНА ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
ЈЗУ Клиничка болница Тетово	590	-20,49%
ЈЗУ Клиничка болница Штип	602	-18,87%
ЈЗУ Специјална болница за ортопедија и трауматологија „Свети Еразмо“ Охрид	640	-13,75%
ЈЗУ Клиничка болница Битола	660	-11,05%
Просек	742	0,00%
ЈЗУ Специјална болница по гинекологија и акушерство „Чаир“ Скопје	825	+11,19%
ЈЗУ Психијатриска болница „Скопје“	826	+11,32%
ЈЗУ Специјална болница за белодробни заболувања и туберкулоза „Лешок“	850	+14,56%
ЈЗУ Психијатриска болница „Негорци“ Гевгелија	944	+27,22%

Индекс на рационалност за системи за инфузија
(цена за пакување од 100 системи за инфузија)

Причините за ваквите значајни разлики во цените само делумно можат да се објаснат со купените количини на системите за инфузија. Имено, Клиничката болница Битола која ги купила најголемите колични дури 130.000 не ја постигнала и најниската цена. Сепак, влијанието на купените колични врз цената може да се препознае кај Психијатриска болница „Негорци“ Гевгелија каде се купени само 200 системи.

Купени количини на системи за инфузија	ДОГОВОРЕН ОРГАН	БРОЈ НА СИСТЕМИ ЗА ИНФУЗИЈА	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕЧНАТА ЦЕНА
	ЈЗУ Клиничка болница Тетово	84 000	-20,49%
	ЈЗУ Клиничка болница Штип	60 000	-18,87%
	ЈЗУ Специјална болница за ортопедија и трауматологија „Свети Еразмо“ Охрид	5 000	-13,75%
	ЈЗУ Клиничка болница Битола	130 000	-11,05%
	ЈЗУ Специјална болница по гинекологија и акушерство „Чаир“ – Скопје	10 000	+11,19%
	ЈЗУ Психијатриска болница „Скопје“	3 200	+11,32%
	ЈЗУ Специјална болница за белодробни заболувања и туберкулоза „Лешок“	1 000	+14,56%
	ЈЗУ Психијатриска болница „Негорци“, Гевгелија	200	+27,22%

Причините за разлики во цените во овој индекс можат делумно да се објаснат со применетите постапки за јавни набавки. Имено, од осумте здравствени институции, дури шест (Клиничка болница Тетово, Клиничка болница Штип, Специјална болница за ортопедија и трауматологија „Свети Еразмо“ Охрид, Клиничка болница Битола, Специјална болница по гинекологија и акушерство „Чаир“ Скопје како и Психијатриска болница „Негорци“ – Гевгелија) системите за инфузија ги купиле во отворена постапка како дел од медицински потрошен материјал. Притоа, значајно е да се напомене дека во отворена постапка се купени и системите за инфузија во Психијатриска болница „Негорци“ – Гевгелија каде е платена и највисоката цена за набавка на системите за инфузија. Со барање за прибирање на понуди без објавување на оглас системите ги купиле Психијатриската болница „Скопје“ и ЈЗУ Специјална болница за белодробни заболувања и туберкулоза „Лешок“ што сепак се одразило на цените кои се за 11,32%, односно за 14,56% повисоки од просечната.

Во критериумите за избор на најповолна понуда за набавка на системите за инфузија како дел од потрошниот материјал доминира критериумот ‚економски најповолна понуда‘. Од осумте анализирани болници ‚најниската цена‘ како критериум за избор била користена од страна на само две, од Клиничката болница Битола и од Психијатриската болница Негорци. Притоа и двете институции не успеале да ги максимизираат ефектите од избраниот критериум.

Од сето ова произлегува дека разликите во цените за набавка на системи за инфузија не можат целосно да се објаснат ниту со набавените количини, ниту со избраните постапки за јавни набавки, ниту со елементите за избор на најповолна понуда. Оттука дел од причините за овие ценовни отстапувања очигледно треба да се бараат и во некои други, можеби субјективни фактори, а не во објективните разлики во спроведените јавни набавки.

Значајно да се напомене е дека индексот на рационалност за набавка на системи за инфузија недвосмислено упатува на заклучокот дека самото спроведување на отворените постапки само по себе не е гарант за рационално и економично трошење на јавните пари.

1.2. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА СИСТЕМИ ЗА ТРАНСФУЗИЈА

Разликата меѓу најниската и највисоката цена по која е купен овој производ изнесува 22%, што е меѓу најмалите разлики констатирани досега. Институцијата која производот го купила најевтино платила 6,8% пониска цена од просечната, додека институцијата која производот го купила најскапо платила 14% повисока цена од просечно постигнатата. Сите анализирани набавки се спроведени во отворени постапки, со објавување оглас за доделување на договор за јавна набавка, кои биле деливи по ставки, што се покажува како поповолно за намалување на цените отколку кога набавката не е делива.

Индексот на рационалност за набавка на системи за трансфузија е изработен врз основа на набавките на овие системи од страна на општите болници. Цените се добиени со барања за пристап до информации од јавен карактер што беа доставени до 13 градски општи болници. Одговори на барањата се добиени од 11 болници, со тоа што две од нив, ЈЗУ Општа болница Куманово и ЈЗУ Општа болница Гостивар, одговорија дека немаат информации за цените на системите бидејќи нив ги набавува Институтот за трансфузиона медицина од Скопје. По доставено барање и низа усни инсистирања, Институтот достави официјален одговор дека тој не користи системи за трансфузија и оттука не поседува таква информација. Тоа не соодветствува со одговорот од двете болници, дека нивните Центри за трансфузиологија се предадени на управување на Институтот за трансфузиона медицина од Скопје, каде што располагаат со информацијата за цената на системите за трансфузија што ги користат овие две болници. Никаков одговор не пристигна од две болници: ЈЗУ Општа болница Велес и ЈЗУ Општа болница Кавадарци. Индексот на рационалност за набавка на системи за трансфузија е направен врз основа на цените за 100 системи за инфузија купени од страна на 9 општи болници во Република Македонија.

**Индекс на рационалност
за системи за
трансфузија**
(цена за 100 системи за
трансфузија)

ДОГОВОРЕН ОРГАН	ЦЕНА ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
ЈЗУ Општа болница Струга	922	-6,21%
ЈЗУ Општа болница Кочани	922	-6,21%
Градска општа болница „8 септември“ Скопје	968	-1,53%
ЈЗУ Општа болница Прилеп	975	-0,81%
ЈЗУ Општа болница Гевгелија	980	-0,31%
ЈЗУ Општа болница Струмица	980	-0,31%
Просек	983	0,0%
ЈЗУ Општа болница Кичево	989	+0,61%
ЈЗУ Општа болница Охрид	990	+0,71%
ЈЗУ Општа болница Дебар (2011 год)	1 121	+14,03%

Просечната цена по која болниците купувале 100 системи за трансфузија изнесува 983 денари. Шест договорни органи ги купиле системите поевтино од просечната цена, а три поскапо. Договорниот орган кој ги купил системите за трансфузија по најниска цена, односно по 922 денари за стандардно пакување од 100 системи, плаќа за 6,82% пониска цена од просечната. Обратно, институцијата која системите ги купила најскапо, односно која за 100 системи плаќа по 1121 денар, прифатила цена која е за 14,03% повисока од просечно постигнатата цена. Соодносот меѓу најниската и највисоката цена изнесува 1 : 1,22 што е една од најмалите разлики констатирани досега во изработката на индексот на рационалност.

Сите набавки се спроведени во отворени постапки, со објавување оглас за доделување на договор за јавна набавка, кои биле деливи по ставки, што очигледно се покажува како поволно за намалување на цените. Анализата покажува дека и при оваа набавка – на системи за трансфузија, постигнатата цена не е секогаш правопрпорционална на набавените количини, што би значело постигнување пониски цени за набавка на поголеми количини. Сепак, одредено влијание на големината на набавените количини врз цената можеби може да се препознае кај договорниот орган што системите за инфузија ги плаќа најскапо (ЈЗУ Општа болница Дебар), а кој реално купил и најмала количина од овој производ.

ДОГОВОРЕН ОРГАН	БРОЈ НА СИСТЕМИ ЗА ТРАНСФУЗИЈА	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕЧНАТА ЦЕНА
ЈЗУ Општа болница Струга	36 000	-6,82%
ЈЗУ Општа болница Кочани	10 000	-6,21%
Градска општа болница „8 септември“ Скопје	10 000	-1,53%
ЈЗУ Општа болница Прилеп	20 000	-0,81%
ЈЗУ Општа болница Гевгелија	2 400	-0,31%
ЈЗУ Општа болница Струмица	10 000	-0,31%
ЈЗУ Општа болница Кичево	1 500	+0,61%
ЈЗУ Општа болница Охрид	20 000	+0,71%
ЈЗУ Општа болница Дебар	500	+14,03%

Купени количини на системи за трансфузија

Во однос на критериумите за избор на најповолна понуда, само една болница (ЈЗУ Општа болница Охрид) како критериум за избор ја користела најниската цена, а останатите осум болници изборот го спровеле со критериумот „економски најповолна понуда“. Притоа, како што може да се види од индексот на рационалност, токму единствената институција која го користела критериумот „најниска цена“ спаѓа во групата болници кои набавиле по цени повисоки од просечната. Со ова несомнено се потврдува констатацијата дека изборот на финансиски поволна понуда секако не зависи само од применетиот критериум за избор, туку и од многу други фактори (критериумите за квалификација на фирмите, тендерската спецификација, начинот на кој е направена деливоста на набавките и сл.). Оние болници, пак, што купувале системи за трансфузија според критериумот „економски најповолна понуда“ доминантно го користеле елементот „рок и начин на плаќањето“, а мал дел и елементот „квалитет“.

1.3. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА ПЛАТНЕН ФЛАСТЕР

Соодносот на најниската и највисоката цена по која е купуван овој производ е 1:1,5 односно највисоката цена е за 54% повисока од најниската. Пет клиници фластерот го купувале по цена под просечната, а четири над неа. Најниската цена е за 21,86% пониска од просечната, а највисоката е за 20,06% повисока од просечната цена. Дека критериумот „најниска цена“ навистина не значи избор на ниска цена, говори податокот дека овој критериум бил применет кај сите три клиници чии цени за набавка на фластер се повисоки од просечната.

Овој индекс на рационалност е направен врз основа на цените по кои овој основен медицински потрошен материјал го купуваат клиниките.

Индекс на рационалност за платнен фластер (цена за пакување од 10 платнени фластери 5 см x 5 м)	ДОГОВОРЕН ОРГАН	ЦЕНА ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
	Универзитетска клиника за очни болести	261	-21,86%
	Универзитетска клиника по хируршки болести „Св. Наум Охридски“	307	-8,08%
	Универзитетска клиника за кардиологија	315	-5,69%
	Универзитетска клиника за нефрологија	319	-4,49%
	Јавна установа од областа на здравството за потребите на јавните здравствени установи, универзитетски клиници, заводи и ургентни центри	325	-2,69%
	Просек	334	0,00%
	Универзитетска клиника за уво, нос и грло	342	+2,40%
	Универзитетска клиника за радиотерапија и онкологија	344	+2,99%
	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство	391	+17,07%
	Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“	401	+20,06%

Со цел да се обезбедат потребните податоци за изработка на овој индекс на рационалност, барање за цената по која се купува платнен фластер со димензии 5 см x 5 м беше доставено до сите 29 клиники регистрирани во Електронскиот систем за јавни набавки. Добиени се одговори од 17 клиники, со тоа што 7 одговорија дека фластерите за нив ги набавува Јавната установа од областа на здравството за потребите на јавните здравствени установи, универзитетски клиники, заводи и ургентни центри, и тоа за Клиниките за хематологија, за пулмологија и алергологија, за неврологија, за пластична и реконструктивна хирургија, за урологија и за детска хирургија. Универзитетската клиника за психијатрија достави известување дека не користи фластери, а одговор не беше добиен од дури 12 универзитетски клиники, и тоа од Клиниките за дигестивна хирургија, за гастроентерохепатологија, за дерматологија, за детски болести, за инфективни болести и фебрилни состојби, за максилофацијална хирургија, за неврохирургија, за ревматологија, за ендокринологија, за токсикологија, за клиничка биохемија и за радиологија. Оттука, индексот на рационалност за набавка на платнен фластер е направен врз основа на споредба на цените за набавка на пакување од 10 платнени фластери 5x5 од девет клиники.

Како што може да се види од индексот на рационалност, во набавката на платнени фластери 5x5, соодносот на најниската и највисоката цена на клиниките е 1:1,5 односно највисоката цена е за 54% повисока од најниската.

Просечната цена по која е купуван фластерот изнесува 334 денари за пакување од 10 фластери. Пет клиники фластерот го купувале под просечната цена, а четири над неа. Притоа, најниската цена е за 21,86% пониска од просечната, а највисоката е за 20,06% над просечната цена. Значајно е да се напомене дека највисоката цена по која се купувани платнените фластери е на ниво на малопродажните, што секако е нелогично ако се имаат предвид дополнителните трошоци за еден фластер да се најде на продажба во аптека.

Гледано од аспект на применетата постапка за јавна набавка, разликите во цените можат да се сметаат за очекувани само кај Универзитетскиот стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ Скопје, бидејќи набавката е направена со прибирање на три понуди и без објавување оглас. Сите останати клиники спровеле отворени постапки со објавување оглас за доделување договор. Во сите клиники фластерите биле купувани како дел од медицински потрошен материјал и набавката била делива по ставки. Дека критериумот ‚најниска цена‘ и навистина не значи избор на ниска цена, говори податокот дека овој критериум бил применет кај сите три клиники чии цени за набавка на фластер се повисоки од просечната. За разлика од тоа, од петте клиники со цени пониски од просечната, три примениле критериум за избор ‚економски најповолна понуда‘ со бодирање на ‚рок на плаќање‘ или ‚квалитет‘. Најголем број на бодови за квалитетот на фластерите (30 од можни 100 бода) бил даден од Јавната установа од областа на здравство за потребите на јавните здравствени установи, универзитетски клиники, заводи и ургентни центри.

Соодносот на цените со купените количини покажува само делумна поврзаност. Имено, највисоката цена за набавка на фластери е платена за набавка на најмалите количини (Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“), но во исто време, најниската цена е постигната кај набавка која исто така може да се оцени како мала (Клиника за очни болести).

Купени количини на платнен фластер	ДОГОВОРЕН ОРГАН	БРОЈ НА ПЛАТНЕНИ ФЛАСТЕРИ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
	Универзитетска клиника за очни болести	300	-23,64%
	Универзитетска клиника по хируршки болести „Св. Наум Охридски“	6 500	-10,18%
	Универзитетска клиника за кардиологија	1 000	-7,84%
	Универзитетска клиника за нефрологија	4 000	-6,67%
	Јавна установа од областа на здравство за потребите на јавните здравствени установи, универзитетски клиници,заводи и ургентни центри	18 000	-4,92%
	Универзитетска клиника за уво, нос и грло	1 000	+0,06%
	Универзитетска клиника за радиотерапија и онкологија	2 000	+0,64%
	Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство	1 500	+14,39%
	Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“	60	+17,32%

1.4. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА ШПРИЦОВИ

Најниската цена е за 12,34% пониска од просечната, а највисоката за 26,6% повисока од просечната. Соодносот меѓу најниската и највисоката цена изнесува 1:1,44 што значи дека највисоката цена е за 44% повисока од најниската цена која е постигната во набавката на шприцови. Се потврдува констатацијата дека во случаи кога се купуваат повеќе производи, подобро е да се примени деливост на набавката по ставки.

Во изработката на индексот на рационалност за набавка на шприцови од 5 мл се вклучени 13 здравствени домови во Република Македонија. Податоците се добиени врз основа на барање за пристап до информации од јавен карактер коишто беа доставени до 17 здравствени домови, од кои 4 не одговорија на барањето (здравствените домови од Кавадарци, Делчево, Крушево и Кочани) и оттука, не се вклучени во индексот на рационалност. Споредбата на цените е направена врз основа на цените за стандардното пакување од 100 шприцови од 5 мл.

ДОГОВОРЕН ОРГАН	БРОЈ НА ПЛАТНЕНИ ФЛАСТЕРИ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ	Индекс на рационалност за шприцови од 5мл (цена на пакување од 100 шприцови)
Здравствен дом Крива Паланка	135	-12,34%	
Здравствен дом Битола	136	-11,69%	
Здравствен дом Демир Хисар	136	-11,69%	
Здравствен дом Гостивар	142	-7,79%	
Здравствен дом Кичево	142	-7,79%	
Здравствен дом Гевгелија	142	-7,79%	
ЈЗУ Здравствен дом Валандово	142	-7,79%	
Здравствен дом Вевчани	153	-0,65%	
Просек	154	0,00%	
Здравствен дом Куманово	166	+7,79%	
Здравствен дом Берово	169	+9,74%	
Здравствен дом Кратово	169	+9,74%	
Здравствен дом Винаца	177	+14,94%	
Здравствен дом Велес	195	+26,6%	

Просечно постигната цена по која договорните органи купувале пакување од 100 шприцови од 5 мл изнесува 154 денари. Осум здравствени домови ги купиле шприцовите поевтино од просечната цена, а пет поскапо. Најниската цена е за 12,34% пониска од просечната, а највисоката за 26,6% над просечната. Соодносот меѓу најниската и највисоката цена изнесува 1:1,44 што значи дека највисоката цена е за 44% повисока од најниската која е постигната во набавката на шприцови. Ова

практично значи дека, доколку здравствениот дом Велес ги купел шприцовите по најниско постигната цена, за 20 000 шприцови ќе плател 27 000 денари наместо 39 000 денари, колку што го чинел овој договор.

Ваквите разлики во вредноста на набавките на шприцовите се значајни бидејќи овој производ е само една ставка во долгата листа на набавен медицински потрошен материјал и доколку рационалноста не е приоритет кај сите производи од листата, тогаш на крајот тоа сериозно влијае врз зголемување на вкупните трошења на здравствените институции.

Купени количини на шприцови

ДОГОВОРЕН ОРГАН	БРОЈ НА ШПРИЦОВИ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕЧНАТА ЦЕНА
Здравствен дом Крива Паланка	23 000	-12,34%
Здравствен дом Битола	15 000	-11,69%
Здравствен дом Демир Хисар	4 500	-11,69%
Здравствен дом Гостивар	1 800	-7,79%
Здравствен дом Кичево	10 000	-7,79%
Здравствен дом Гевгелија	12 000	-7,79%
ЈЗУ Здравствен дом Валандово	4 500	-7,79%
Здравствен дом Вевчани	2 500	-0,65%
Здравствен дом Куманово	30 000	+7,79%
Здравствен дом Берово	5 000	+9,74%
Здравствен дом Кратово	5 000	+9,74%
Здравствен дом Веница	2 000	+14,94%
Здравствен дом Велес	20 000	+26,60%

Подеталната анализа на количините на набавките на шприцови покажува дека разликата во цените не можела да се јави поради купените количини.

Имено, најевтините шприцови се купени во количини од 23 000, што е малку повеќе од количините набавени по највисоките цени (20 000 шприцови). Во прилог на ова толкување одат и податоците дека двата здравствени дома кои купиле најмали количини (Здравствен дом Гостивар и Здравствен дом Вевчани) спаѓаат во групата на договорни органи чии цени се пониски од просечната, додека здравствениот дом што купил шприцови во најголема количина постигнал цена која е повисока од просечната (Здравствен дом Куманово).

Откако ќе се исклучи количината како детерминанта за разликите во цените, следна претпоставка која се наметнува е дали разликите се јавуваат поради изборот на постапката за јавна набавка. Анализата овде говори дека најниската цена на шприцовите е постигната во отворена постапка, за која впрочем и се смета дека треба да иницира најголема конкуренција меѓу економските оператори и да овозможи избор најповолен за договорните органи. Но, од друга страна, и во случајот на највисоката цена за купување на шприцови (кај Здравствен дом Велес) е применета постапката „прибирање понуди со објавување оглас“, која исто така е отворена, но каде што се користат покуси рокови за доставување на понудите и поедноставена тендерска документација.

Значајната разлика во цените не може целосно да се објасни ниту со применетиот критериум за избор на најповолна понуда, бидејќи и двата здравствени дома, и оној што постигнал најниска и оној што постигнал највисока цена, користеле ист критериум за избор на „економски најповолна понуда“, со примена на два идентични елементи: „цена“ и „начин и услови на плаќање“. Оттука, причините за разликата од дури 44% меѓу најниската и највисоката цена можеби треба да се побараат во другите делови од постапката, а не само во нејзиниот вид и во критериумот за избор на најповолна понуда.

Имено, Здравствениот дом Велес во огласот за прибирање на понуди за набавката на потрошен медицински материјал, каде што биле вклучени и шприцовите, навел дека набавката не е делива, што значи дека се ќе се купи од една фирма и дека најповолната понуда ќе се цени сумарно, а не по одделни ставки на медицинскиот материјал. За разлика од овој модел, здравствениот дом што ја постигнал најниската цена се одлучил за делива набавка, иницирајќи конкуренција помеѓу добавувачите на одделните ставки, што во случајот со шприцовите, очигледно, се покажало како многу порационално. Во прилог на овој заклучок – дека во случаи кога се купуваат повеќе производи, подобро е да се примени деливост на набавката по ставки, оди и примерот на Здравствениот дом Берово. Имено, оваа институција е единствена која покрај Здравствениот дом од Крива Паланка, за набавката на шприцови спровела отворена постапка, преку која извршила голема набавка на потрошен материјал, но таа не била делива, односно од една фирма се барале сите различни производи (лабораториски, медицински, стоматолошки и санитарски потрошен материјал). Можеби токму во неделивоста на оваа набавка треба да се бараат причините што овој здравствен дом има повисока цена за набавка на шприц од 5 мл од просечно постигнатиот.

Сепак, дека зад цените што се постигнуваат во јавните набавки се кријат и некои субјективни фактори, најдобро говори податокот дека од 13 здравствени домови вклучени во индексот на рационалност за набавка на шприц од 5 мл, дури 7 договорите ги склучиле без објавување оглас, односно преку законски предвидени мали набавки до 5 000 евра, каде што најповолната понуда се избира од добиените понуди од три фирми на кои барања за понуди им доставува самиот договорен орган. Притоа, дури 5 од нив (Здравствен дом Демир Хисар, Здравствен дом Гостивар, Здравствен дом Гевгелија, ЈЗУ Здравствен дом Валандово и Здравствен дом Вевчани) постигнале цени пониски од просечната, а само две без објавување оглас, Здравствен

дом Кратово и Здравствен дом Веница, имаат цени повисоки од просечната. Фактот што во постапките без објавување оглас (кои не само што се мали по вредност, туку и не обезбедуваат никаква транспарентност) се постигнуваат пониски цени од некои од цените добиени во отворените постапки за јавни набавки, го доведува во прашање квалитетот на спроведените отворени постапки.

1.5. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА ВАТА

Соодносот на најниската и највисоката цена е 1 : 1,35 што значи дека највисоката цена е за 35% повисока од најниската. Со оглед на фактот дека во набавката на вата меѓу здравствените домови доминира постапката на прибирање понуди со објавување оглас, а заедничка е и деливоста на набавките на медицинскиот потрошен материјал, разликата во цената овде може да се објасни со разликите во количините што се купувале.

Во изработка на индексот на рационалност за набавка на вата а1000 грама за медицински потреби е вклучена втората група на здравствени домови. Од 16 доставени барања за пристап до информации од јавен карактер, не беа добиени одговори од 7 договорни органи (Здравствените домови во Македонски Брод, Пехчево, Радовиш, Струмица, Тетово, Штип, како и Здравствениот дом Железничар од Скопје), а Здравствениот дом Ростуше одговори дека не набавува вата. Оттука индексот го сочинуваат осум здравствени домови.

Индекс на рационалност за вата (цена за вата а1000 грама)	ДОГОВОРЕН ОРГАН	БРОЈ ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
	ЈЗУ Здравствен дом Ресен	201,0	-12,45%
	ЈЗУ Здравствен дом на Скопје	220,0	-4,18%
	ЈЗУ Здравствен дом Пробиштип	224,0	-2,44%
	ЈЗУ Здравствен дом Свети Николе	225,0	-2,00%
	Просек	229,6	0,00%
	ЈЗУ Здравствен дом Неготино	230,0	+0,17%
	ЈЗУ Здравствен дом Прилеп	230,0	+0,17%
	ЈЗУ Здравствен дом Струга	236,0	+1,79%
	ЈЗУ Здравствен дом Охрид	271,0	+18,03%

Индексот на рационалност за набавка на вата а1000 грама упатува на констатацијата дека разлики во цените постојат и кај овој, еден од најосновните потрошни материјали. Притоа, цените се движат во маргината од 201 до 271 денар за 1000 грама. Четири здравствени домови ватата ја купиле под просечната цена, а четири над неа. Соодносот на најниската и нависоката цена е 1:1,35 што значи дека највисоката цена е за 35% повисока од најниската.

Со оглед на фактот дека во набавката на вата меѓу здравствените домови доминира постапката на прибирање понуди со објавување оглас, а заедничка е и деливоста на набавките на медицинскиот потрошен материјал, разликата во цената може да се објасни со разликите во количините што се купувале. Имено, највисока цена за набавка на вата платил Здравствениот дом Охрид, каде што се купени само 6 килограми вата.

ДОГОВОРЕН ОРГАН	ВАТА ВО КИЛОГРАМИ	РАЗЛИКА НА ЦЕНАТА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ	Количина на набавена вата
ЈЗУ Здравствен дом Ресен	120	-12,45%	
ЈЗУ Здравствен дом на Скопје	2 000	-4,18%	
ЈЗУ Здравствен дом Пробиштип	20	-2,44%	
ЈЗУ Здравствен дом Свети Николе	65	-2,00%	
Просек	180	+0,17%	
ЈЗУ Здравствен дом Неготино	190	+0,17%	
ЈЗУ Здравствен дом Прилеп	80	+1,79%	
ЈЗУ Здравствен дом Струга	6	+18,03%	

Во анализата на индексот на рационалност за набавка на вата, може да се констатира дека отворената постапка, која е делива, а ја примениле Здравствените домови од Скопје и Пробиштип, дала повољно ниски цени. Притоа треба да се има предвид дека во овие две постапки за избор на најповолна понуда се користел критериумот ‚економски најповолна понуда‘, при што се бодувал и квалитетот на ватата, за разлика од другите два договорни органи, кои имаат пониска цена од просечната, но користеле критериум за избор ‚најниска цена‘. Затоа, може да се констатира дека во трката за добивање повредни договори (поголеми количини), добавувачите имаат интерес да ги намалуваат цените.

1.6. ИНДЕКС НА РАЦИОНАЛНОСТ ЗА ЗАВОИ

Највисоката цена по која е купен завојот е речиси двојно поголема од најниската цена. Највисоката цена е поголема и од малопродажните цени на завој по аптеките. Ваквата голема разлика во цените не може да се оправда со купените количини. Причината би можела да се бара во применетите постапки за јавни набавки. Најниската цена е постигната во отворена постапка, а највисоката цена во постапка со прибирање три понуди, без објавување оглас.

Индексот на рационалност за набавка на завој калико со димензии 8 см x 5 м е изработен врз основа на цените обезбедени главно од здравствените заводи. За таа цел беа доставени барања за пристап до информации од јавен карактер до 11 здравствени заводи. Не пристигна одговор само од Заводот за нефрологија од Струга. Сепак, дел од заводите одговорија дека не користат завој, а Заводот за заштита и рехабилитација „Бања Банско“ и Заводот за рехабилитација на деца и младинци Скопје упатија на Министерството за труд и социјална политика, кое за нив ги купува завоите. Ова министерство и по неколку доставени барања не ја обелодени цената по која го купува завојот.

Оттука индексот на рационалност за набавка на завој калико е изработен од цените добиени од четири здравствени заводи и една психијатриска болница и се однесува на стандардно пакување од 10 завои калико 8см x 5м .

Индекс на рационалност за завој (цена за пакување од 10 завои калико 8x5)	ДОГОВОРЕН ОРГАН	ЦЕНА ВО ДЕНАРИ СО ДДВ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕКОТ
	Геронтолошки завод „13 Ноември“ Скопје	81	-22,86%
	Завод за превенција, лекување и рехабилитација на хронични респираторни неспецифични и алергиски заболувања Отешево	91	-13,33%
	Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје	94	-10,48%
	Просек	105	0,00%
	Психијатриска болница „Негорци“, Гевгелија	106	+0,95%
	Завод за рехабилитација на деца со оштетен слух „Кочо Рацин“ - Битола	153	+45,71%

Највисоката цена по која е купен завојот калико 8см x 5м е речиси двојно поголема од најниската или, поточно, соодносот на најниската и највисоката цена е 1:1,9. Цените на три договорни органи се под

просечната цена од 105 денари за пакување од 10 завои, а на две над просекот. Притоа, највисоката цена која е евидентирана кај Заводот за рехабилитација на деца со оштетен слух „Кочо Рацин“ од Битола е за 45,71% повисока од просечната. Значајно е да се напомене дека највисоката цена е поголема и од малопродажните цени. Вака големите ценовни разлики во набавката на завојот не можат да се оправдаат со купените количини. Како што може да се види од следниот табеларен приказ, најниската цена е постигната за купување на помали количини од количините по кои е купен завојот по највисока цена.

ДОГОВОРЕН ОРГАН	БРОЈ НА ЗАВОИ	РАЗЛИКА ВО ОДНОС НА ПРОСЕЧНАТА ЦЕНА
Геронтолошки завод „13 Ноември“ Скопје	200	-22,86%
ЈЗУ Завод за превенција, лекување и рехабилитација на хронични респираторни неспецифични и алергиски заболувања Отешево	150	-13,33%
Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје	30	-10,48%
ЈЗУ Психијатриска болница „Негорци“, Гевгелија	30	+0,95%
Завод за рехабилитација на деца со оштетен слух „Кочо Рацин“ Битола	300	+45,71%

Количини на купен завој калико 8x5

Но, ако не според купените количини, разликите во цените во овој случај, секако, можат да се објаснат со применетите постапки за јавни набавки. Имено, најниската цена (Геронтолошки завод „13 Ноември“ Скопје) е постигната во отворена постапка, а највисоката цена (Завод за рехабилитација на деца со оштетен слух „Кочо Рацин“ Битола) во постапка со прибирање три понуди без објавување оглас. Оваа постапка, која се применува за мали набавки до 5 000 евра и не гарантира никаква транспарентност, е применета и од Заводот за превенција, лекување и рехабилитација на хронични респираторни неспецифични и алергиски заболувања Отешево и Заводот за физикална медицина и рехабилитација Скопје.

2 ГЕНЕРАЛЕН ЗАКЛУЧОК

Констатираните разлики во цените по кои се купени анализираните производи се многу значајни, ако се има предвид дека тие се однесуваат за производи кои се само еден мал дел од долгата листа на медицински потрошен материјал што се користи секојдневно во здравствените институции во земјава. И овде се потврди општото правило дека отворените постапки сепак обезбедуваат најповолни цени, но и констатацијата дека освен што треба да бидат јавно огласени, тендерите треба да бидат и добро подготвени. Како поволна за намалување на цените се покажува и деливоста на набавките. Анализата ја разбива илузијата дека користењето на „најниската цена“ како критериум за избор значи и обезбедување на финансиски најповолна понуда. Ако интенцијата на овој индекс на рационалност беше да ја прикаже состојбата во здравството преку споредба на цените по кои се купува најситниот потрошен материјал и да открие дали во текот на изминатите години на нивна постојана набавка дошло до некакво воедначување на цените – тогаш првиот заклучок би бил дека разликите се значајни и во повеќе случаи ја доведуваат во прашање рационалноста во трошењето на јавните пари.

Соодносот меѓу најниската и највисоката цена кај одделните производи е следен:

- 1:1,6 кај систем за инфузија, односно највисоката цена е 60% повисока од најниската;
- 1:1,22 кај систем за трансфузија, односно највисоката цена е за 22% повисока од најниската;
- 1:1,5 кај платнените фластери, односно највисоката цена е за 50% повисока од најниската;
- 1:1,44 кај шприцовите од 5 мл, односно највисоката цена е за 44% повисока од најниската;
- 1:1,35 кај ватата, односно највисоката цената е за 35% повисока од најниската и
- 1:1,9 кај завојот калико 8см x 5м, односно највисоката цена е речиси двојно поголема од најниската.

Овие разлики во цените се секако значајни, ако се има предвид дека тие се однесуваат за производи кои се само еден мал дел од долгата листа на медицински потрошен материјал што се користи секојдневно во здравствените институции во земјава. Воедно, крајно е неповолно што кај некои од анализираните производи (завојот и фластерите), највисоките цени по кои се купени овие производи од страна на институциите се на нивото или значително над нивото на малопродажните цени на овие производи во аптеките. Ова, секако, не може да се оцени како рационално трошење на јавните пари. Ако вакви разлики се јавуваат за широко достапни производи, тогаш неминовно се наметнува прашањето – што ли се случува кај цените за набавка на пософистицираниот медицински материјал и опрема?

Со оглед на законската обврска да се одговори на доставените барања за пристап до информации од јавен карактер, останува нејасно зошто значаен дел од здравствените институции не ги доставија информациите за цените по кои што ги купуваат одредените производи. Овде се поставува прашањето дали дел од овие институции не одговориле од објективни причини или можеби зад игнорирањето на законската обврска се крие обид за прикривање на цените и за загубеното чувство дека се трошат пари на граѓаните, за што мора да се даде отчет во секое време. Останува дилемата дали разликите во цените ќе беа уште поголеми доколку сите здравствени институции ги доставеа побараните податоци.

Судејќи според сознанијата добиени од изработката на индексот на рационалност за шесте производи од здравството, неминовно е да се констатира дека и овде се потврди општото правило дека отворените постапки сепак ги обезбедуваат најповолните цени. Сепак, бидејќи значајни разлики се јавуваа и во цените добиени во отворени постапки, и во постапки со прибирање понуди со објавување оглас, се потврдува и констатацијата дека освен што треба да бидат јавно огласени, тендерите треба да бидат и добро подготвени, со квалитетна и прецизна тендерска документација, и да иницираат што е можно поголема конкуренција меѓу фирмите за да можат да резултираат со поволни цени.

Воедно, деливоста на набавките исто така се покажува како поволна за намалување на цените за бараните производи. Во прилог на ова толкување, од една страна, одат податоците за добиените високи куповни цени во набавките кои не биле деливи и каде што сите производи се барале само од еден добавувач, а од друга страна – постигнатите помалите ценовни разлики во случаите кога се примениле отворени постапки кои биле деливи по ставки.

Воедно, анализата ја разбива илузијата дека користењето на „најниската цена“ како критериум за избор значи и обезбедување на финансиски најповолни понуди. Имено, колку и да звучи парадоксално, кај значаен дел од институциите поповолни цени беа обезбедени кога се користеше критериумот за избор „економски најповолна понуда“, што значи кога покрај цената, се бодуваат и некои други елементи, како што се квалитетот, рокот на плаќањето и сл. зошто е ова така? Секако дека еден од сериозните фактори е проблемот што е веќе констатиран во редовниот мониторинг на јавните набавки. Имено, наместо со прецизно поставување на тендерските спецификации и утврдување на квалитетот што понудените производи или услуги мора да го поседуваат за да се натпреваруваат само со цена, во најголем дел од постапките се оди со високо поставување на критериумите за квалификација на фирмите за учество на тендерите. Оттука, во значаен дел од постапките каде што критериум за избор е „најниска цена“, токму фирмите со финансиски најповолни понуди се исклучуваат од евалуацијата под образложение дека не се квалификувале за учество во постапката за јавна набавка, односно не ги исполниле критериумите за утврдување на способноста. Ова, секако, им оди на рака на веледрогериите кои се долго на македонскиот пазар и кои доминираат во оваа сфера.

